

MUNI
ECON

Fiskální politika

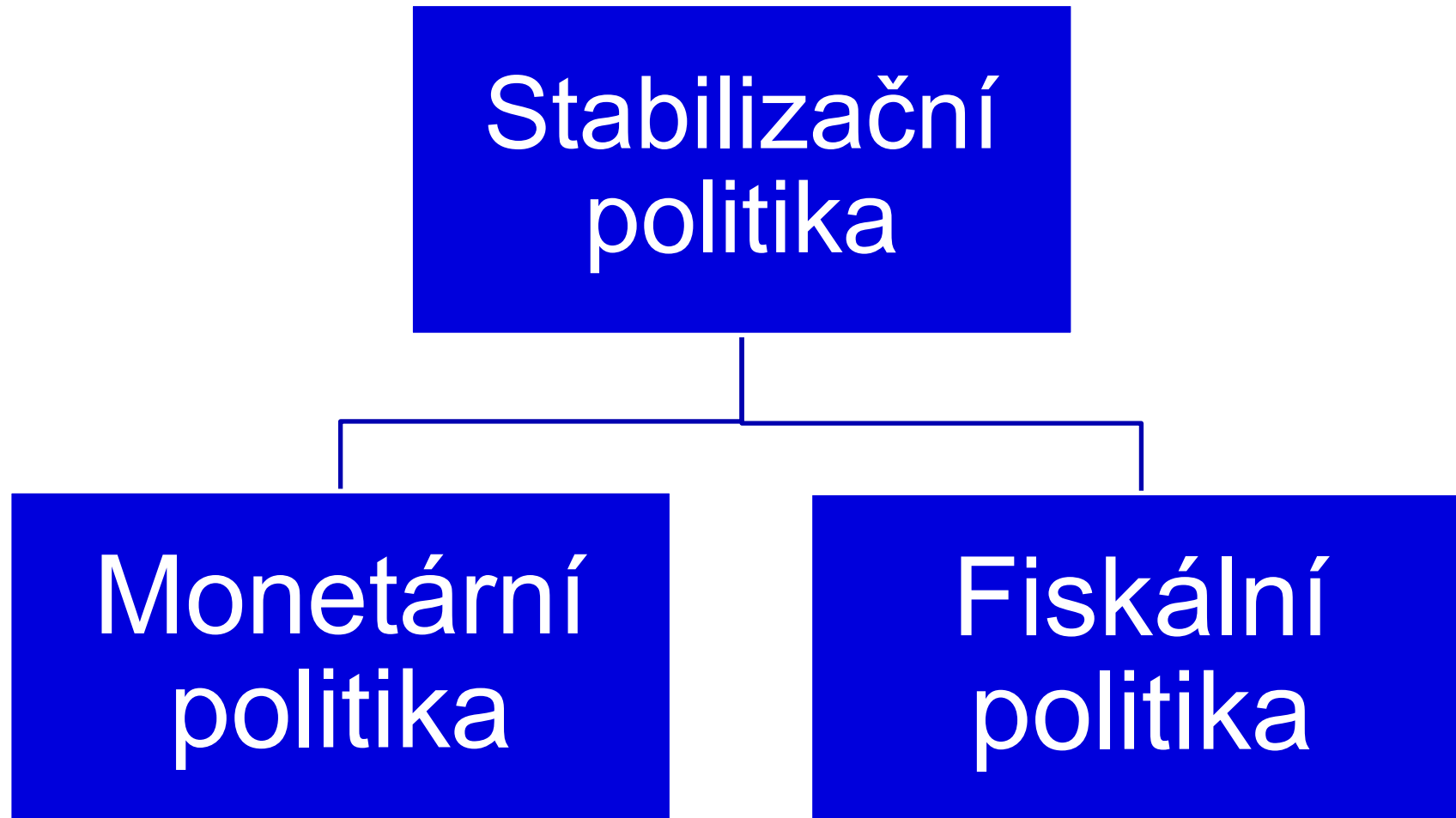
O čem to bude?

- co může vláda dělat v době krize
- veřejné rozpočty
- státní dluh
- multiplikátor
- proč snížení daně z příjmu není nejlepší nápad, jak podpořit ekonomiku

Cíl přednášky

- Proč vlády provádějí fiskální politiku?
- Proč a jak se vlády zadlužují?
- Jak (ne)pomáhá fiskální politika ke stabilizaci ekonomiky? Jak funguje multiplikační efekt?
- Jaké jsou náklady veřejného dluhu a kdo je platí?

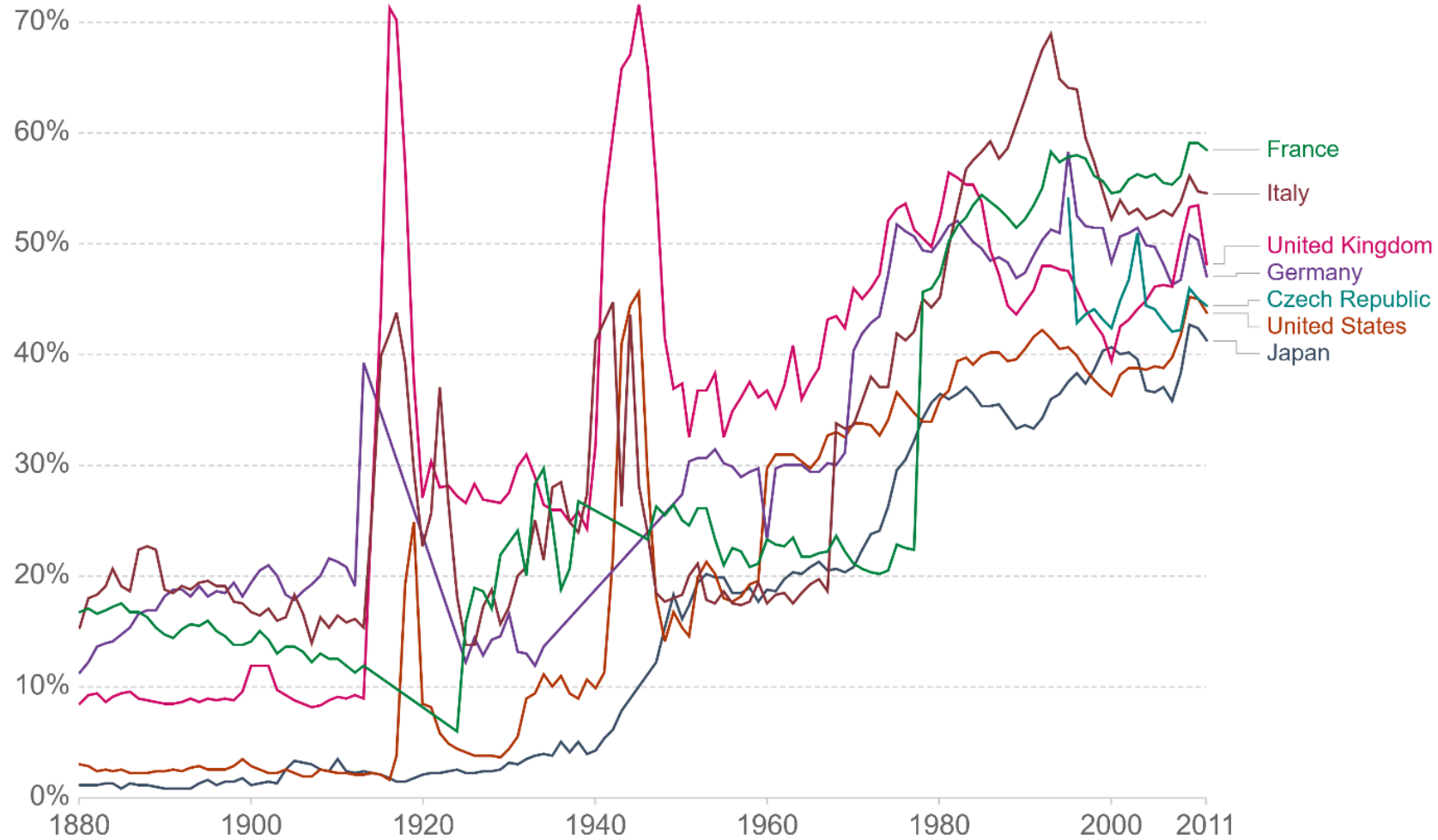
Fiskální politika

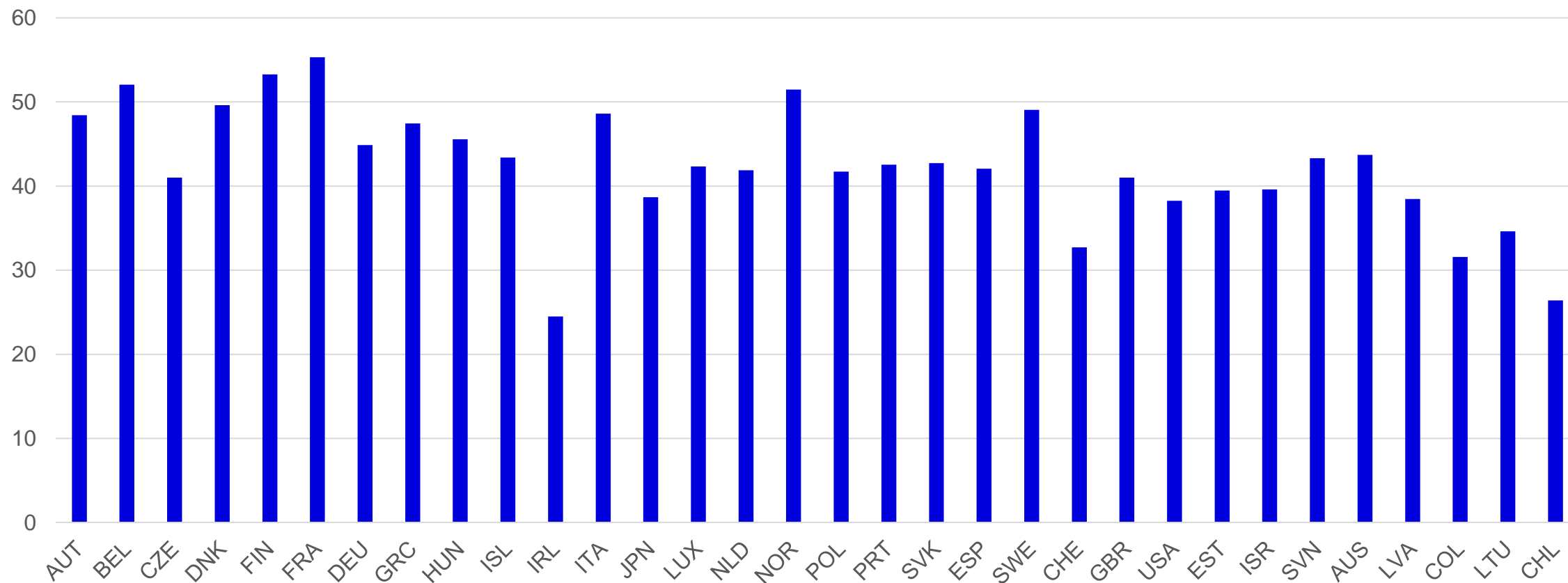
Fiskální politika

- Využívání veřejných financí (státního rozpočtu) za účelem dosažení stanovených cílů (udržení vyváženého ekonomického růstu a nízké nezaměstnanosti)
- Funkce:
 - Stabilizační
 - Alokační (poskytování veřejných statků)
 - Redistribuční (sociální politika)

Vládní výdaje vybraných zemí

Veřejné výdaje ve vybraných zemích v % HDP (2019)

Mikroekonomická fiskální politika

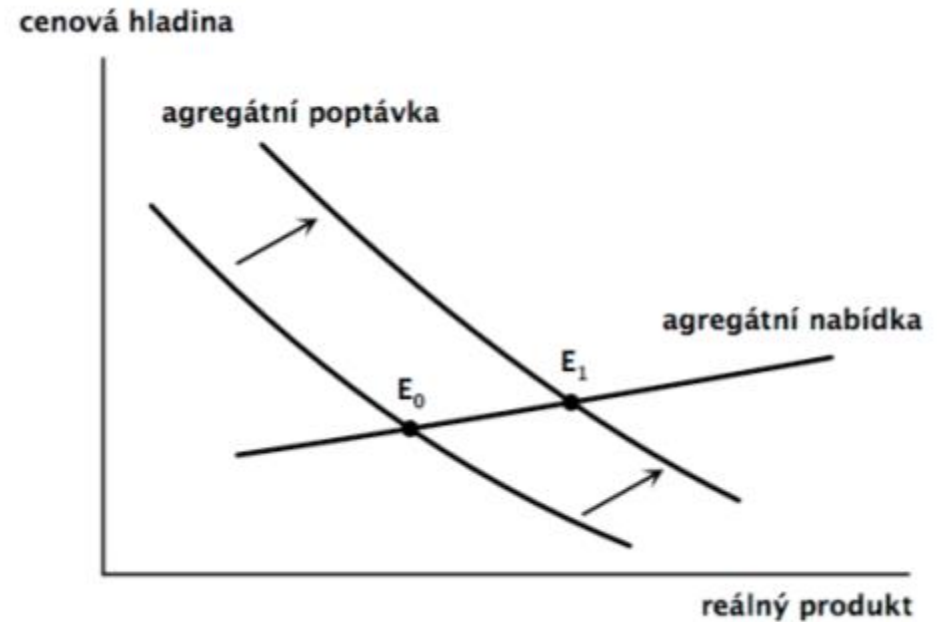
- Poskytování veřejných statků
 - Problém černého pasažéra (nevylučitelnost ze spotřeby)
 - veřejné statky X veřejně poskytované statky
 - => mikroekonomie
- Redistribuce
 - viz sociální politika

Makroekonomická fiskální politika

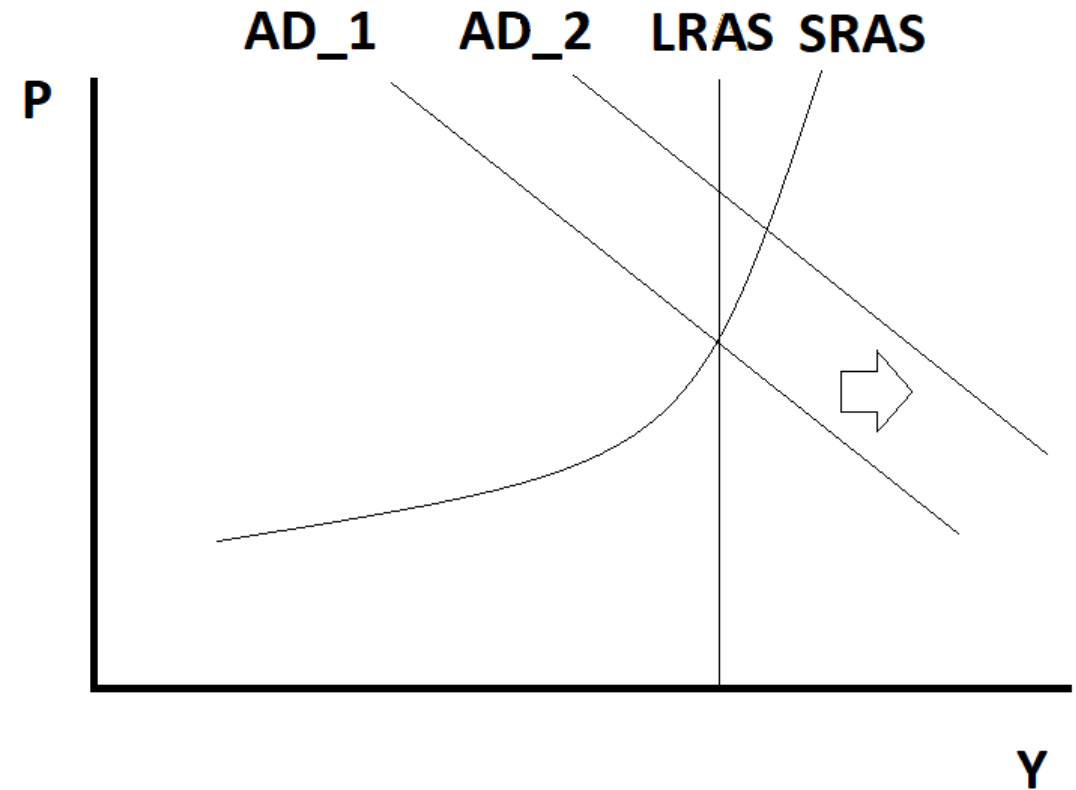
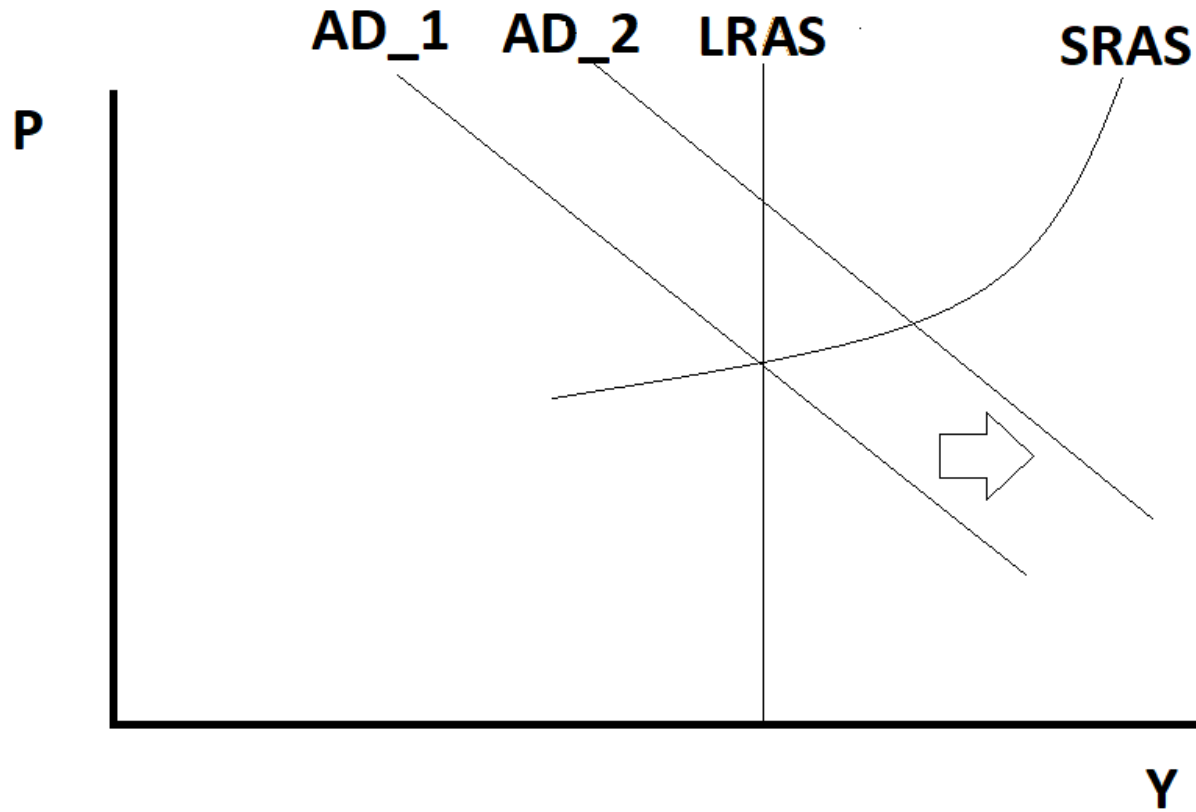
- Snaha o stabilizaci ekonomického výkonu

Teoretická východiska

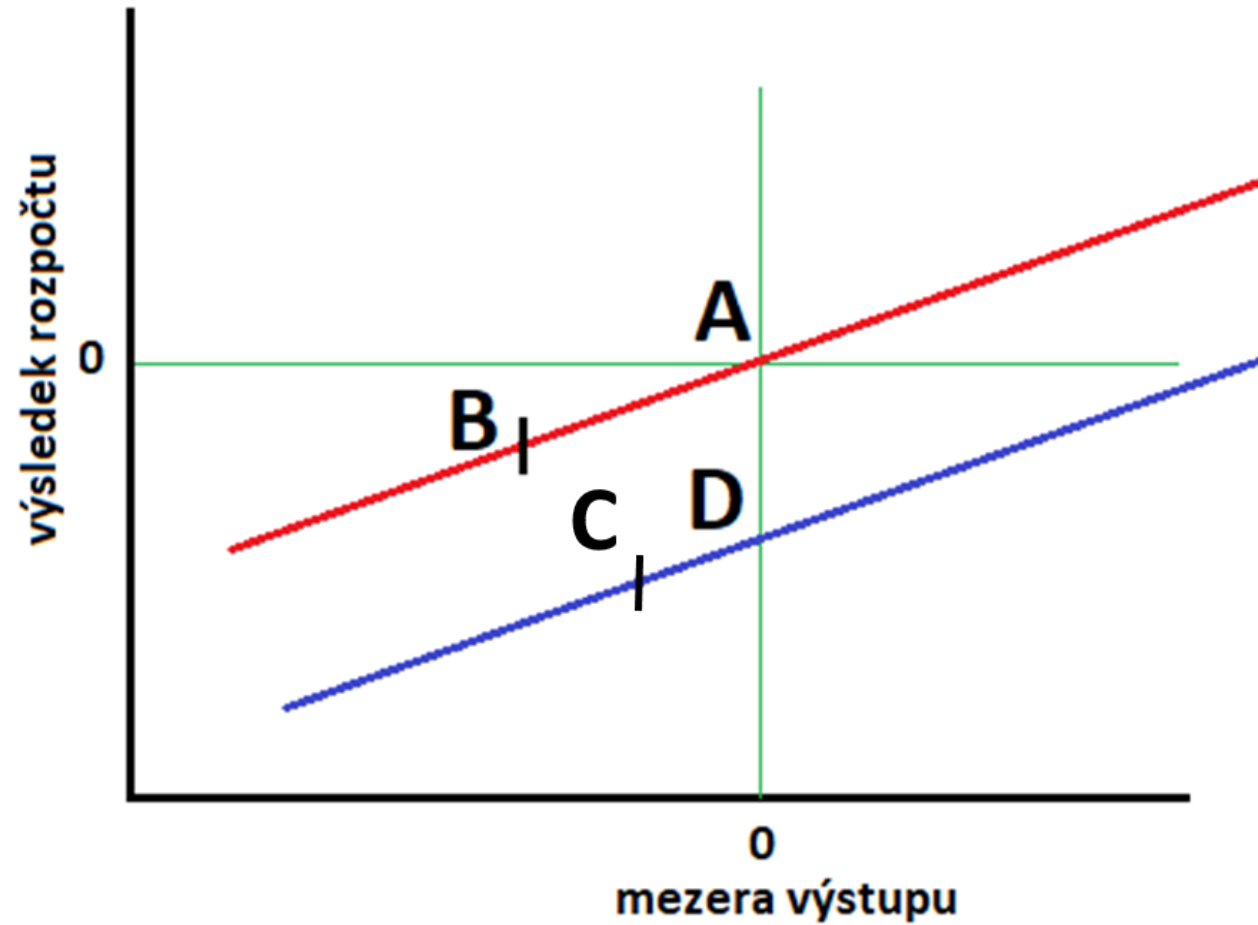
- Neoklasikové
- Keynesiánci
 - Diskreční fiskální politika
 - Multiplikátor
 - X vytěšňovací efekt, časová zpoždění

Procyklická fiskální expanze v modelu AS/AD

Rozpočtový model

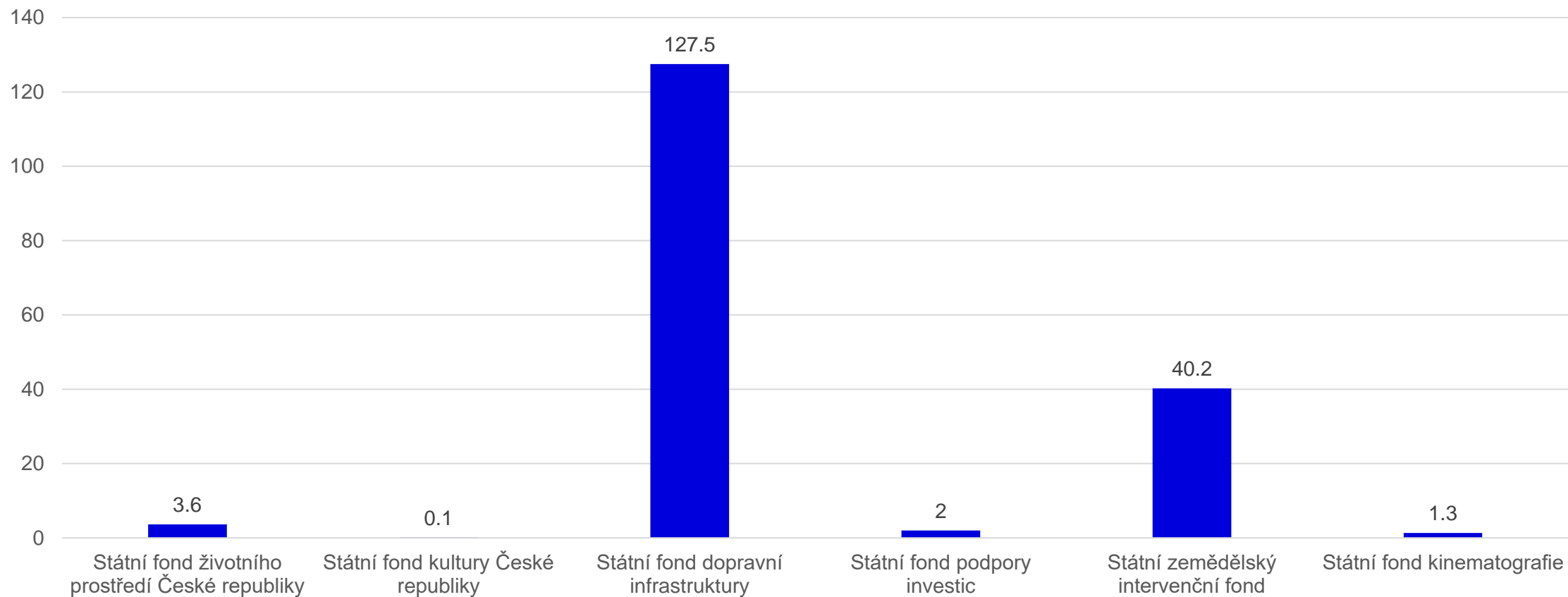
Veřejné rozpočty

- **Státní rozpočet**
- Rozpočet VÚSC
- Rozpočet obcí a měst
- Státní účelové peněžní fondy a fondy zdravotních pojišťoven
- Rozpočty organizačních složek státu, příspěvkových a municipálních organizací

Státní fondy

- Státní fond životního prostředí České republiky
- Státní fond kultury České republiky
- Státní fond dopravní infrastruktury
- Státní fond podpory investic
- Státní zemědělský intervenční fond
- Státní fond kinematografie
- X důchodový fond

Příjmy státních fondů (2021) v mld. Kč

Státní fond dopravní infrastruktury (2021)

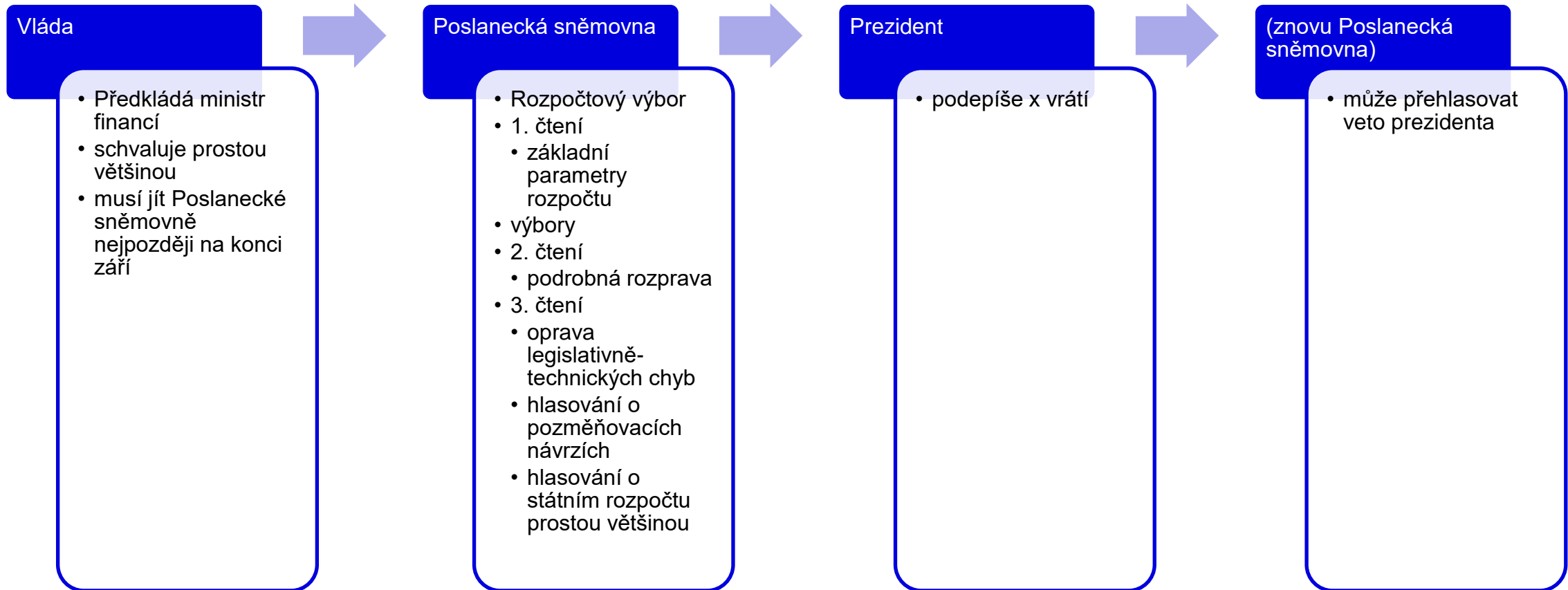
Příjem	částka (v mil. Kč)
Převod výnosů silniční daně	5 500
Převody podílu z výnosů spotřební daně	8 200
Dálniční poplatky	5 800
Mýtné	12 500
Dotace ze státního rozpočtu	56 724
Úvěr od EIB	1 801
Evropské fondy	36 977
Celkem	127 502

Státní rozpočet

Státní rozpočet

- Centralizovaný peněžní fond, který používají ústřední orgány státní správy
- Sestavuje se na 1 rok
- Zákon (specifický legislativní proces)

Schvalování státního rozpočtu

Zákon o státním rozpočtu

Strana 3610

Sbírka zákonů č. 355 / 2019

Částka 149

355

ZÁKON

ze dne 4. prosince 2019

o státním rozpočtu České republiky na rok 2020

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

(1) Celkové příjmy státního rozpočtu České republiky na rok 2020 (dále jen „státní rozpočet“) se stanoví částkou 1 578 118 723 753 Kč. Celkové výdaje státního rozpočtu se stanoví částkou 1 618 118 723 753 Kč. Schodek státního rozpočtu ve výši 40 000 000 000 Kč a zvýšení stavu na účtech státních finančních aktiv o 2 626 169 129 Kč budou pokryty změnou stavu státního dluhu o 42 626 169 129 Kč.

(2) Úhrnná bilance příjmů a výdajů státního rozpočtu je obsažena v příloze č. 1 k tomuto zákonu.

(3) Celkový přehled příjmů státního rozpočtu podle kapitol je uveden v příloze č. 2 k tomuto zákonu.

(4) Celkový přehled výdajů státního rozpočtu podle kapitol je uveden v příloze č. 3 k tomuto zákonu.

(5) Ukazatele státního rozpočtu podle kapitol jsou uvedeny v příloze č. 4 k tomuto zákonu.

(6) Ve státním rozpočtu jsou obsaženy finanční vztahy k rozpočtu Evropské unie, a to očekávané příjmy z rozpočtu Evropské unie v celkové výši 109 587 036 655 Kč a odvodů do rozpočtu Evropské unie v celkové výši 47 000 000 000 Kč. Tyto ukazatele jsou uvedeny v příloze č. 2 a v příloze č. 4 k tomuto zákonu.

§ 2

(1) Finanční vztahy státního rozpočtu k rozpočtům krajů, s výjimkou hlavního města Prahy, a to příspěvky v celkové výši 1 488 199 500 Kč, jsou obsaženy v příloze č. 5 k tomuto zákonu.

(2) Finanční vztahy státního rozpočtu k rozpočtům obcí, s výjimkou hlavního města Prahy, v úhrnech po jednotlivých krajích, a to příspěvky

v celkové výši 9 828 964 200 Kč, jsou obsaženy v příloze č. 6 k tomuto zákonu.

(3) Finanční vztah státního rozpočtu k rozpočtu hlavního města Prahy, a to příspěvek v celkové výši 1 140 915 000 Kč, je obsažen v příloze č. 7 k tomuto zákonu.

(4) Postup pro stanovení výše příspěvku na výkon státní správy jednotlivým obcím a hlavnímu městu Praze je uveden v příloze č. 8 k tomuto zákonu.

§ 3

(1) Pojistná kapacita Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a. s., se stanoví ve výši 188 000 000 000 Kč.

(2) Seznam dotací poskytovaných v roce 2020 z vyjmenovaných kapitol státního rozpočtu s označením jejich příjemců a uvedením jejich výše, které nepodléhají povinnosti vyhlásit výzvu k podání žádosti o poskytnutí dotace podle rozpočtových pravidel, je uveden v příloze č. 9 k tomuto zákonu.

§ 4

(1) Ministr financí se zmocňuje zajistit, aby prostředky státního rozpočtu, které byly poskytnuty krajům a prostřednictvím krajů obcím v letech 2013 a 2014 na úhradu nákladů spojených s odstraňováním následků škod způsobených povodněmi v roce 2013 a následnou obnovu a které nebyly v letech 2013 až 2019 vyčerpány, mohly být použity ke stejným účelům v roce 2020.

(2) Ministr financí se zmocňuje překročit ukazatele „Výdaje celkem“ a „Transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně“ rozpočtované v kapitole Všeobecná pokladní správa v návaznosti na zvýšení příjmů kapitoly Operace státních finančních aktiv o částku vyčíslenou a převáděnou za rok 2019 do státních finančních aktiv podle § 36 odst. 3 rozpočtových pravidel. O toto překročení se zvyšují částky uvedené v § 1 odst. 1 s výjimkou schodku státního rozpočtu.

§ 5

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2020.

Vondráček v. r.

Zeman v. r.

Babiš v. r.

Částka 149

Sbírka zákonů č. 355 / 2019

Strana 3611

Částka 149

Sbírka zákonů č. 355 / 2019

Strana 3633

strana 19

Ukazatele kapitoly 321 Grantová agentura České republiky

		v Kč
Souhrnné ukazatele		
Příjmy celkem		0
Výdaje celkem		4 360 546 000
Specifické ukazatele - příjmy		
Daňové příjmy ¹⁾		0
Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem		0
v tom: příjmy z rozpočtu Evropské unie bez společné zemědělské politiky celkem		0
ostatní nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem		0
Specifické ukazatele - výdaje		
Výdaje Kanceláře Grantové agentury ČR		109 783 000
Dotace jiným subjektům		4 250 763 000
Průřezové ukazatele		
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci		51 226 366
Povinné pojistné placené zaměstnavatelem ²⁾		14 855 365
Základní příděl fondu kulturních a sociálních potřeb		649 690
Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech		32 484 485
Platy zaměstnanců na služebních místech dle zákona o státní službě		0
Výdaje na výzkum, vývoj a inovace celkem včetně programů spolufinancovaných z prostředků zahraničních programů ³⁾		4 360 546 000
v tom: ze státního rozpočtu celkem		4 360 546 000
v tom: institucionální podpora celkem ⁴⁾		109 783 000
účelová podpora celkem ⁴⁾		4 250 763 000
podíl prostředků zahraničních programů ³⁾		0
Účelová podpora na programy aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací ⁵⁾		0
Institucionální podpora na mezinárodní spolupráci ČR ve výzkumu a vývoji ⁵⁾		0
Výdaje spolufinancované zcela nebo částečně z rozpočtu Evropské unie bez společné zemědělské politiky celkem		0
v tom: ze státního rozpočtu		0
podíl rozpočtu Evropské unie		0

¹⁾ bez příjmů z povinného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

²⁾ povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění

³⁾ z rozpočtu EU a z prostředků finančních mechanismů

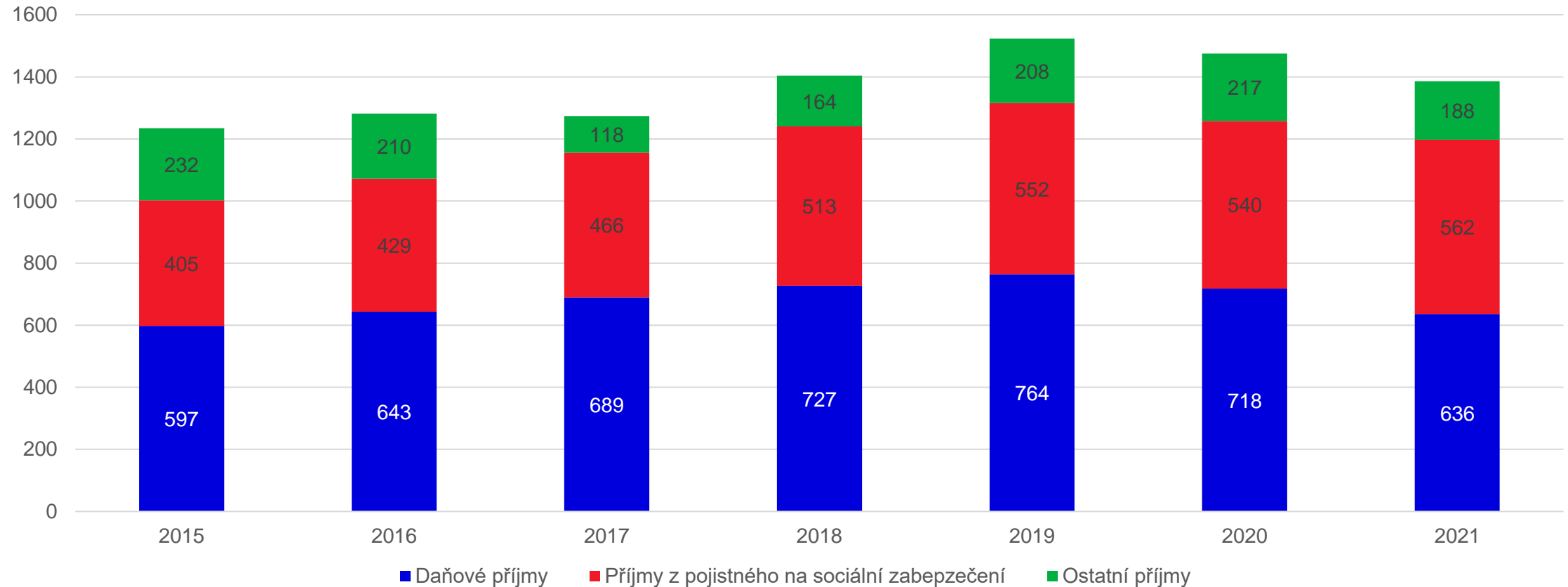
⁴⁾ výdaje na výzkum, vývoj a inovace podle § 6 odst. 1 zákona č. 130/2002 Sb., ve znění zákona č. 110/2009 Sb.

⁵⁾ výdaje na výzkum, vývoj a inovace podle § 6 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb., ve znění zákona č. 110/2009 Sb.

Státní rozpočet

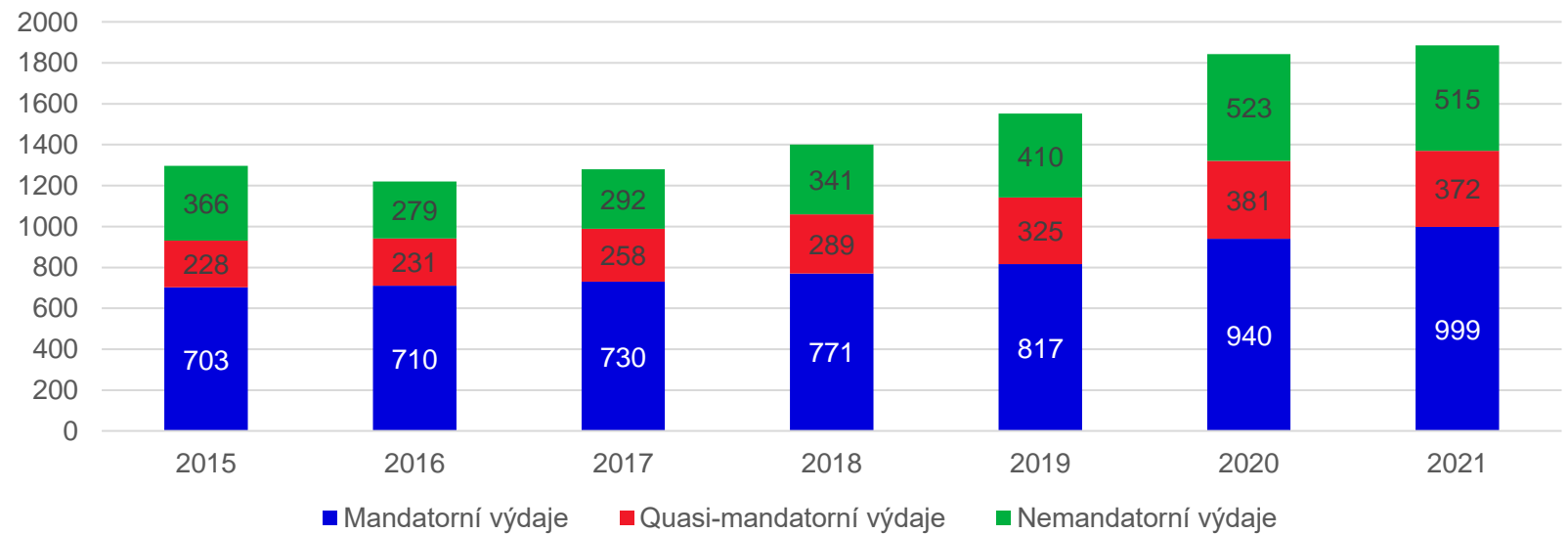
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Příjmy	1234,5	1281,6	1273,6	1403,9	1523,2	1475,5	1385,6
Výdaje	1297,3	1219,8	1279,8	1401	1551,7	1842,9	1885,6
Saldo	-62,8	61,8	-6,2	2,9	-28,5	-367,4	-500

Příjmy státního rozpočtu

Výdaje státního rozpočtu

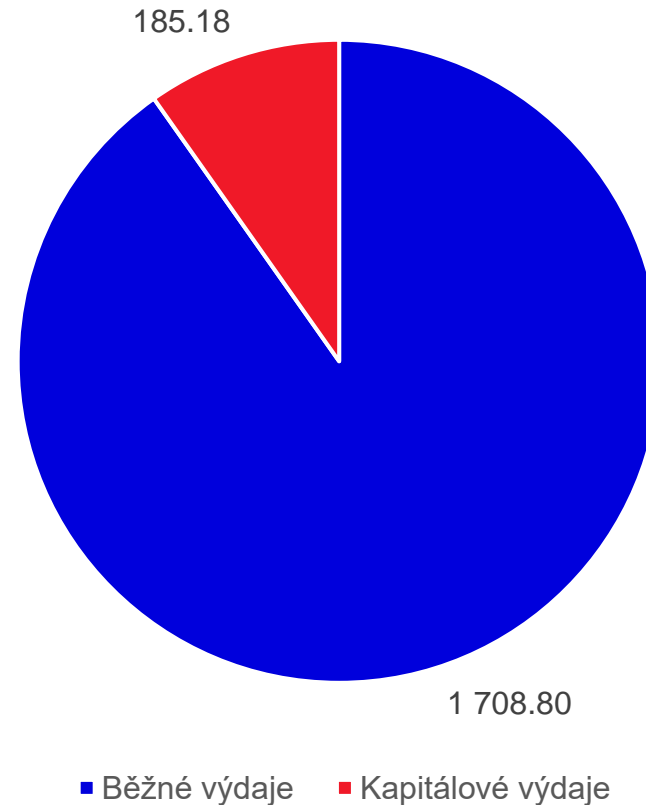
- Mandatorní výdaje
- Quasi-mandatorní výdaje (platy zaměstnanců, výdaje na obranu)
- Nemandatorní výdaje

Proč jsou příliš vysoké mandatorní výdaje špatné?

- omezují diskreční možnosti vlády
- ztěžují snižování rozpočtových deficitů

Výdaje státního rozpočtu 2021 (v mld. Kč)

Výdaje státního rozpočtu

Výdaje státního rozpočtu	mld.	
Platy a podobné a související výdaje	153	8%
Neinvestiční nákupy a související výdaje	130	7%
Výdaje na obsluhu státního dluhu	51	3%
Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům	102	6%
Neinvestiční transfery neziskovým a pod.organizacím	23	1%
Neinvestiční transfery státním fondům	64	3%
Neinv. transfery fondům soc. a veřejného zdrav. poj.	129	7%
Neinv. transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	231	12%
Neinv. transfery příspěvkovým a pod. organizacím	88	5%
Důchody	531	29%
Prostředky na podpory v nezaměstnanosti	9	0%
Ostatní sociální dávky	99	5%
Státní sociální podpora	51	3%

Výdaje státního rozpočtu	mld.	
Stavební spoření	4	0%
Státní příspěvek na důchodové připojištění	8	0%
Odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU	55	3%
Ostatní běžné výdaje	34	2%
Investiční nákupy a související výdaje	13	1%
Investiční transfery podnikatelským subjektům	10	1%
Investiční transfery státním fondům	45	2%
Investiční transfery veřej. rozpočtům územní úrovně	16	1%
Investiční transfery příspěvkovým a pod.organizacím	10	1%
Ostatní kapitálové výdaje	5	0%
Celkem	1 859	

Deficit státního rozpočtu

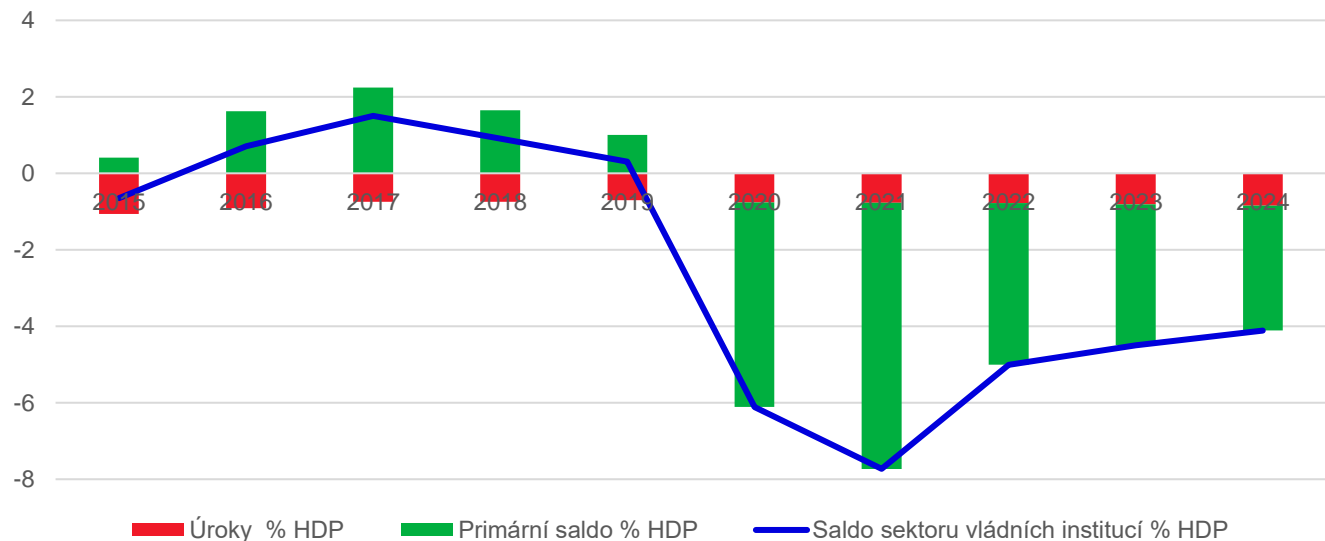
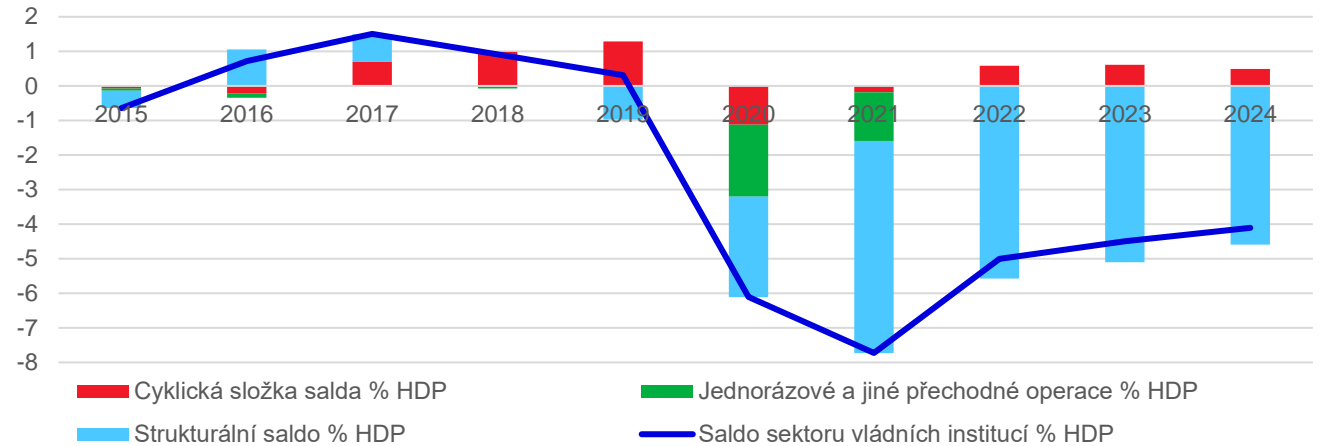
– strukturální x cyklický deficit

– změna deficitu

– endogenní – vlivem změny HDP
(cyklická složka deficitu)

– exogenní – změna postoje fiskální
politiky (strukturální složka deficitu)

– primární deficit

Financování deficitu

- Úvěr od centrální banky
 - náklad: inflace
- Emise státních obligací
 - státní pokladniční poukázky (splatnost do jednoho roku)
krátkodobé krytí potřeby financování, posílení likvidních rezerv
prodávané holandskou aukcí
 - státní dluhopisy
střednědobé a dlouhodobé
fixní i variabilně určený výnos
splatnost 2-50 let

Státní dluh v % HDP

Země	Čistý dluh	Hrubý dluh
Brazílie	35,2	68
Kanada	34,7	85,3
Francie	84	90,2
Německo	57,4	81,9
Velká Británie	81,6	88,8
Itálie	106,1	127
Japonsko	133,5	238
Norsko	-167	34,1
Saudská Arábie	-53,9	3,7
JAR	35,6	42,3
USA	84,1	102,7

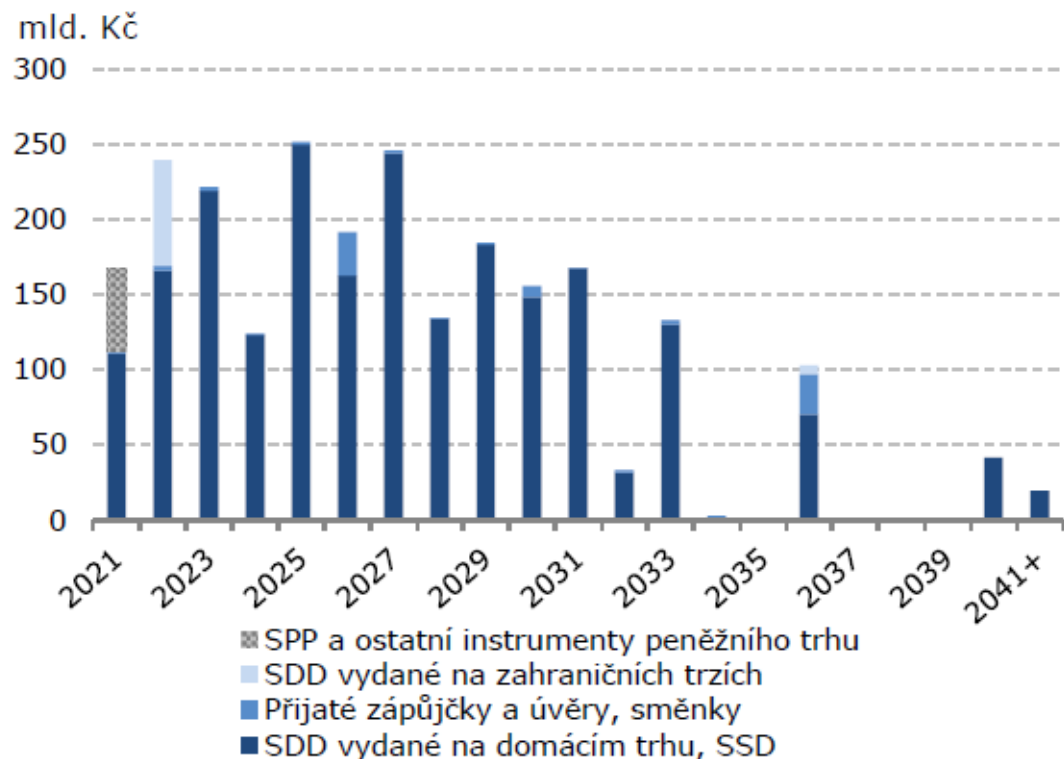
Státní dluh České republiky

Ukazatel	2019	2020	k 30.6.2021
Státní dluh (mld. Kč)	1 640,2	2 049,7	2 416,3
SPP (mld. Kč)	18	25,4	55,5
Dluhopisy na domácím trhu (mld. Kč)	1 419,2	1 831,6	2 171,8
Dluhopisy na zahraničním trhu (mld. Kč)	151,5	129,2	75,9
Ostatní (mld. Kč)	51,5	63,6	113
Podíl na HDP (%)	28,3	36	41,4
Výdaje na obsluhu dluhu (mld. Kč)	39,6	40,1	18,6

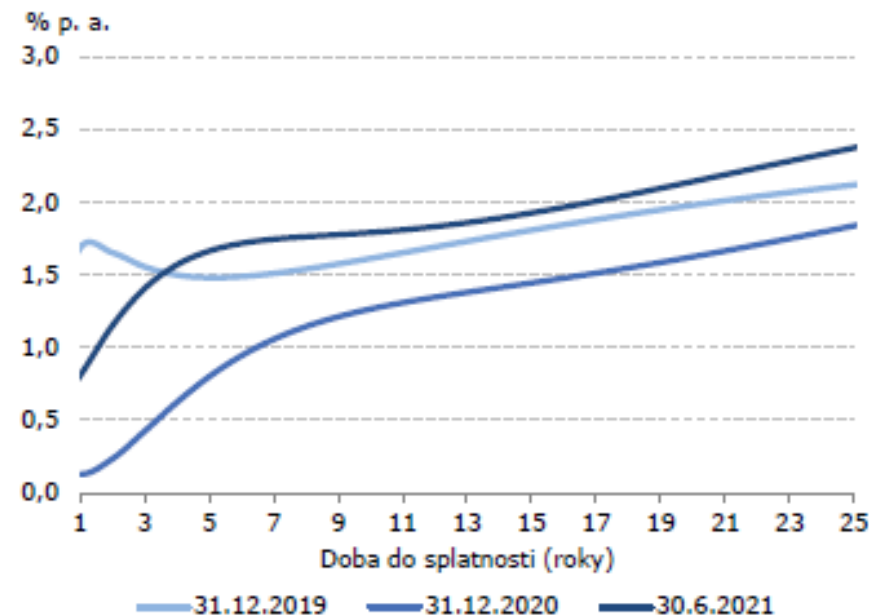
Státní dluh České republiky

- <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/podle-doby-splatnosti/2021/statni-dluhopisy-podle-doby-splatnosti-z-43076>

Státní dluh České republiky

Splatnost státního dluhu

Výnosová křivka státních dluhopisů

Možnost stabilizace a redukce dluhu

- primární přebytek
 - politicky obtížně průchodné (snížení G, zvýšení T)
 - založeno na strukturálních reformách
- inflační daň a ražebné (seignorage)
 - umělé snižování reálné hodnoty dluhu
 - inflace musí být neočekávaná
 - nebezpečí hyperinflace
- státní bankrot
 - relativně vzácný

CS: Mussolini a veřejný dluh

- dluh (1918) 70,3 % HDP
- krátká doba splatnosti dluhopisů
- 1926: minimální splatnost 7 let + fixní úroková sazba 5 %
- 1934: prodloužení splatnosti na 25 let + fixní úroková sazba 3,5 %
- první konverze vedla k reálnému snížení dluhu o 20 %, druhá o 30 %

Možnost stabilizace a redukce dluhu

- zvýšit ekonomický růst
 - možné v delším časovém období
 - měříme-li dluh v poměru ku HDP
- v praxi v případě velkých problémů
 - asistence financích institucí (Pařížský klub – veřejní věřitelé; Londýnský klub – soukromí věřitelé; MMF; World Bank)
 - implementace záchranného programu
 - snížení dluhu

Fiskální pravidla

– Proč je zavádět?

Fiskální pravidla

- Proč je zavádět?
- Zvyšují kredibilitu fiskální konsolidace x mohou působit procyklicky
- Fiskální politika používá tradičně diskreční opatření

Fiskální pravidla

Pravidlo omezující výši dluhu

Přímá souvislost s udržitelností veřejného dluhu	Nemá stabilizační účinek (můžu působit procyklicky)
Transparentní	Do určité výše není vůbec omezující
Snadná kontrola	

Pravidlo omezující výši deficitu státního rozpočtu

Přímá souvislost s udržitelností veřejného dluhu	Nemá stabilizační účinek (můžu působit procyklicky)
Transparentní	
Snadná kontrola	

Fiskální pravidla

Pravidlo omezující výši strukturálního deficitu státního rozpočtu

Úzká vazba na udržitelnost veřejného dluhu	Očištění deficitu od vlivu hospodářského cyklu je komplikované
Zachovává stabilizační funkci fiskální politiky	Snižuje se transparentnost, náročné na kontrolu

Příjmová/výdajová pravidla

Ovlivňuje míru přerozdělování	Nemá přímou vazbu na udržitelnost veřejného dluhu
Částečně zachovává stabilizační funkci fiskální politiky	

Fiskální pravidla

- Pakt stability a růstu (dluhové + deficitní pravidlo)
- zákon č. 23/2017 sb. o pravidlech rozpočtové odpovědnosti
 - dluhové pravidlo
 - pokud je dluh vyšší jako 55 %
 - vláda předloží výhled rozpočtu vedoucí k dlouhodobě udržitelnému stavu veřejných financí
 - neuplatní se v případě zhoršení ekonomického vývoje, nouzového stavu,...
 - vznik Národní rozpočtové rady

Problémy fiskálních pravidel

- možnost změny ([zákon č. 207/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti](#))

Dluhová krize

- vládní dluhopisy jsou považovány za rizikové
 - 2010: Irsko, Řecko, Portugalsko, Španělsko
 - není možné provádět fiskální expanzi; státy často musí provádět fiskální restrikcí
- => fiskální politika v takových případech bývá procyklická

CS: Dluhová krize v některých zemí eurozóny

- 2009: řecká vláda oznámila výrazné zvýšení deficitu
 - => snížení ratingu Řecka
- 2010: žádost Řecka o mezinárodní pomoc
 - květen: schválen záchranný program MMF a ostatních zemí eurozóny
 - Řecko se mělo vrátit k fiskální omezitelnosti a mělo provést strukturální reformy (těžko politicky průchodné)
 - vytvořen Evropský nástroj fiskální stability (později zahrnut do Evropského stabilizačního mechanismu)
440 mld. euro (ESM 700 mld. euro)

cílem je pomoci zemím eurozóny, které se dostanou do problémů
 - ECB začala nakupovat dluhopisy Řecka, Irska, Itálie, Portugalska a Španělska (na sekundárním trhu)

CS: Dluhová krize v některých zemích eurozóny

- náklady na dluh se zvýšily v celé řadě států periferie eurozóny
- listopad 2010: Irsko dostává pomoc 85 mld. euro
- květen 2011: Portugalsko získává pomoc 78 mld. euro
- březen 2012: Řecko získává 130 mld. euro (součástí je i zkrácení soukromých věřitelů)
- červen 2012: Španělsko získává 100 ml. euro na rekapitalizaci bankovního sektoru
- Červenec 2012: Mario Draghi: „*Within our mandate, the ECB is ready to do whatever it takes to preserve the euro. And believe me, it will be enough.*“
- 2013 – 2015 uklidnění situace, opouštění záchranných programů (Řecko až 2018)

Dluhová krize: výnosy vybraných desetiletých dluhopisů (v %)

Španělsko

Řecko

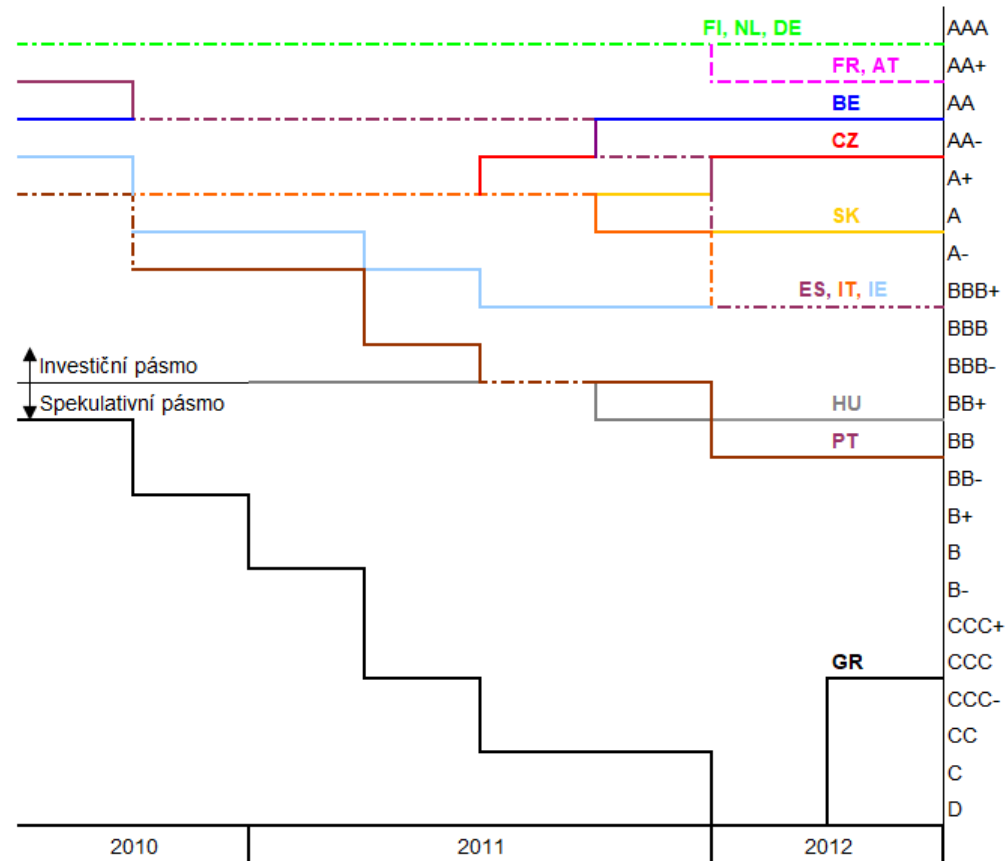
Portugalsko

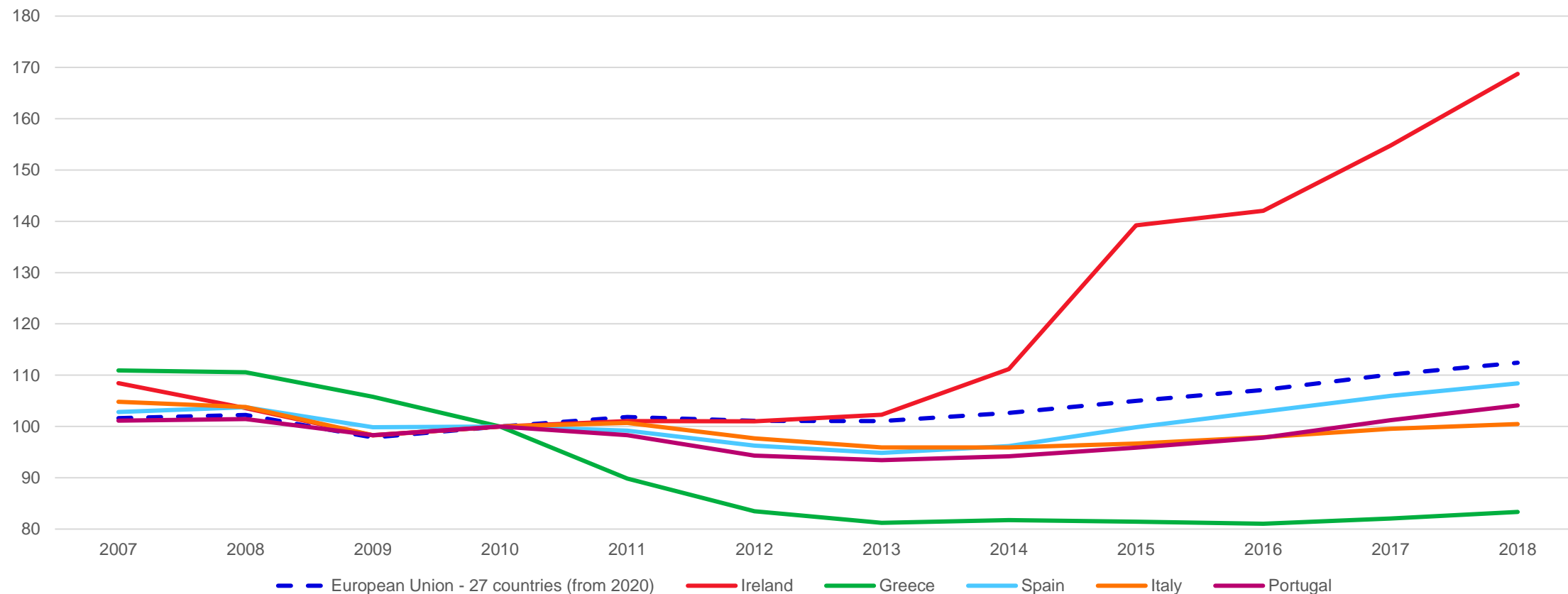
Irsko

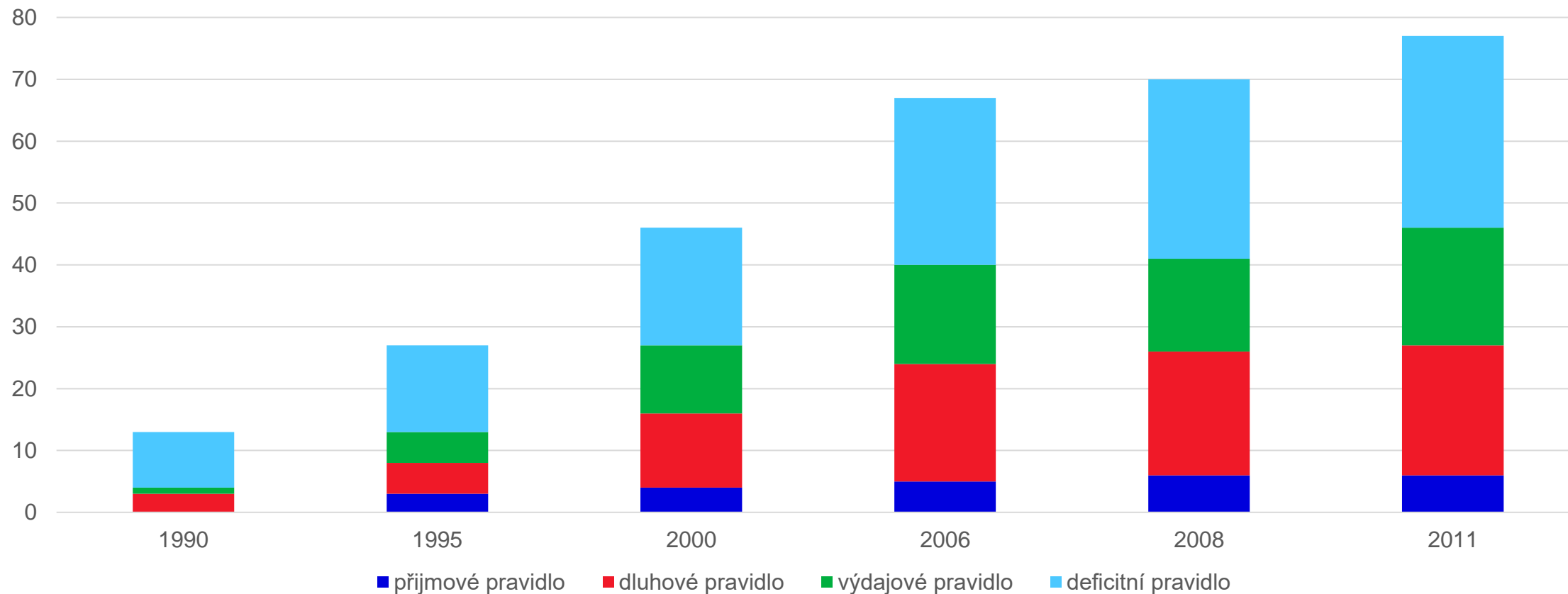
Vývoj ratingů vybraných zemí

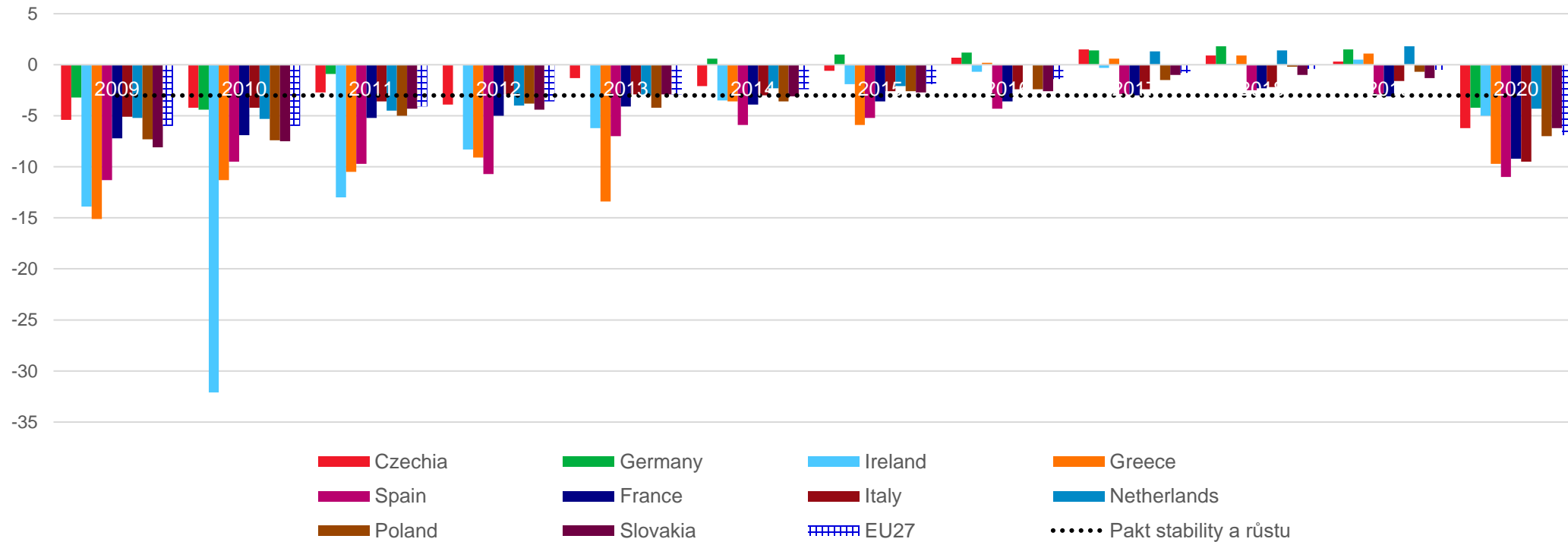
Vývoj HDP

Fiskální pravidla v EU

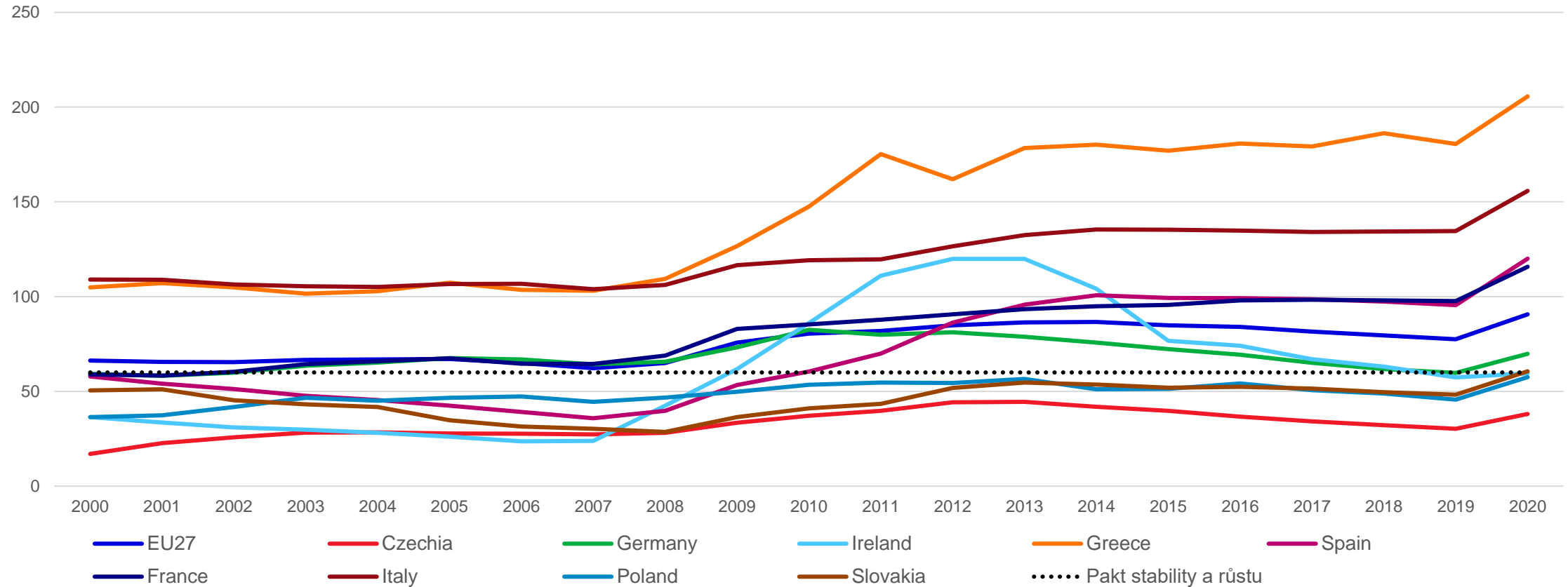

Byla pravidla v EU účinná?

Deficity veřejných financí (2009-2020)

Byla pravidla v EU účinná?

Nástroje fiskální politiky

- velikost vládních výdajů
 - vládní výdaje na spotřebu a investice jsou na rozdíl od soukromých výdajů a soukromých investic stabilní
- automatické (vestavěné) stabilizátory
 - mandatorní výdaje
 - progresivní daň z příjmu
 - transferové platby
- diskreční opatření
 - změna daní
 - změna vládních výdajů
 - změna struktury vládních výdajů

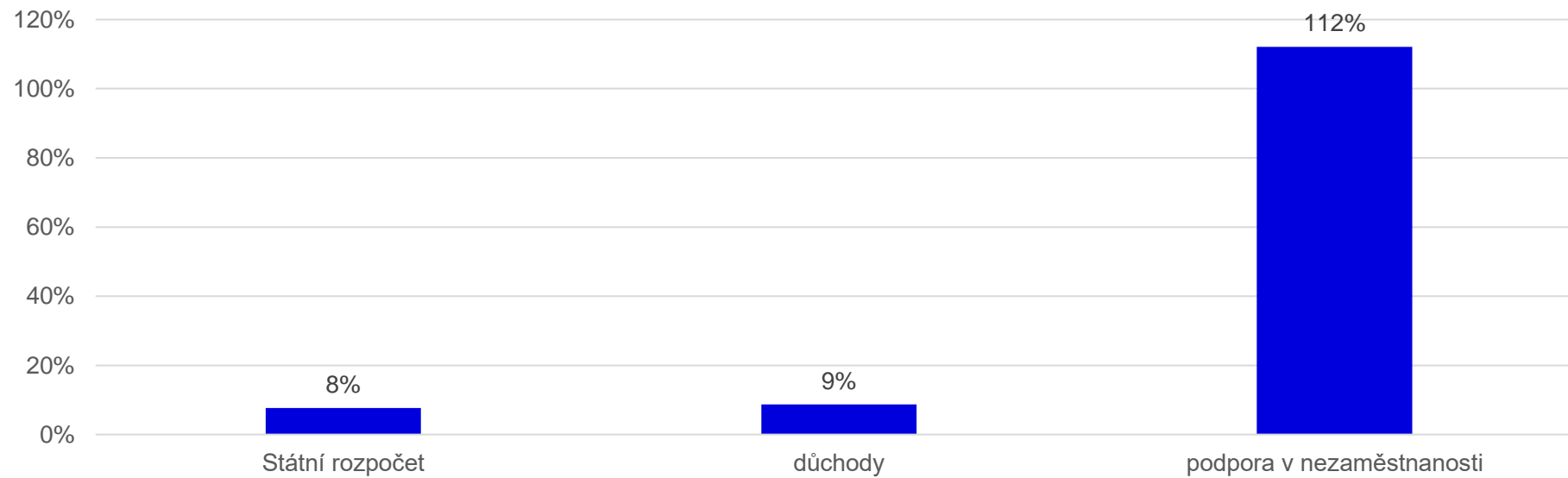
Vestavěné stabilizátory

- automaticky stimulují agregátní poptávku v době recese

- Jaká je jejich nevýhoda?

Růst vládních výdajů v době Velké recese

Výdaj	2008	2009
Státní rozpočet jako celek	1084	1167
Důchody	313	340
Podpora v nezaměstnanosti	7	15

CS: Fungovala (by) progresivní daň z příjmu jako vestavěný stabilizátor v krizi 2009?

Ukazatel	4Q 2008	4Q 2009	Změna r/r
HDP_real	941 mld. Kč	925 mld. Kč	-4,2 %
Nezaměstnanost	5,5 %	8,7 %	+ 58 %
Nominální mzda	26 904 Kč	26 724 Kč	-0,7 %
Reálná mzda (ceny 4Q 2008)	26 904 Kč	26 609 Kč	-1,1 %
Inkaso pojistného na SZ	98,57 mld. Kč	87 mld. Kč	-11,7 %

– DPFO 2008 i 2009

- Daň = 15 % ze superhrubé mzdy (1,34 násobek hrubé mzdy)
- sleva na poplatníka 24 840 Kč ročně

Hrubý měsíční příjem	Daň	Průměrná sazba
12 000 Kč	342 Kč	2,85 %
20 000 Kč	1 950 Kč	9,75 %
30 000 Kč	3 960 Kč	13,20 %
50 000 Kč	7 980 Kč	15,96 %
100 000 Kč	18 030 Kč	18,03 %

CS: Fungovala (by) progresivní daň z příjmu jako vestavěný stabilizátor v krizi 2009?

Ukazatel	4Q 2008	Daň	Průměrná daňová sazba	4Q 2009	Daň	Průměrná daňová sazba	Změna příjmu r/r	Změna daňové sazby	Daňová úspora (měsíčně)
1. decil	12 666 Kč	476 Kč	3,8 %	12 491 Kč	441 Kč	3,5 %	-1,38 %	- 0,3 p. b.	28 Kč
1. kvartil	16 527 Kč	1 252 Kč	7,6 %	16 390 Kč	1 224 Kč	7,5 %	-0,83 %	- 0,1 p. b.	17 Kč
Medián	21 881 Kč	2 328 Kč	10,64 %	21 700 Kč	2 292 Kč	10,56 %	-0,83 %	- 0,08 p. b.	17 Kč
3. kvartil	29 380 Kč	3 835 Kč	13,1 %	29 386 Kč	3 837 Kč	13,1 %	0,02 %	0	- 0,4 Kč
9. decil	40 988 Kč	6 169 Kč	15 %	41 719 Kč	6 316 Kč	15,1 %	0,45 %	+ 0,1 p. b.	- 37 Kč

CS: Fungovala by progresivní daň z příjmu jako vestavěný stabilizátor v krizi 2009?

- příjmy se snížily v průměru o 0,7 %
- progresivní zdanění (by) pomohlo minimálně
- větší progrese by významně situaci nezlepšila

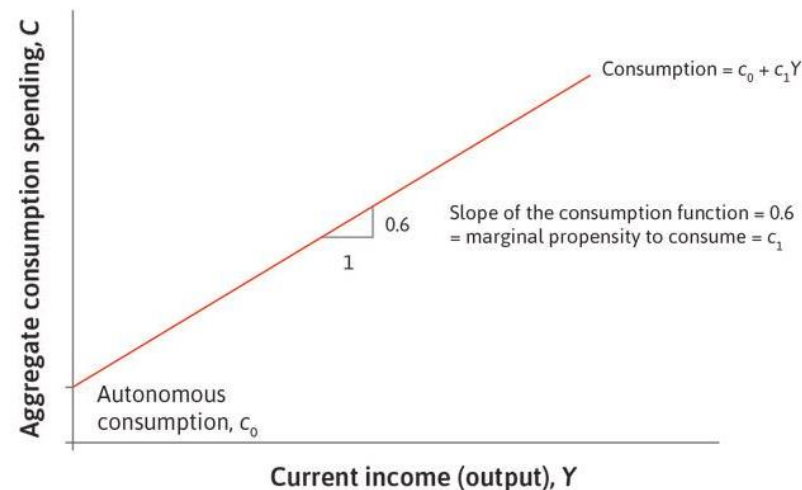
=> progresivní zdanění jako vestavěný stabilizátor nefunguje

Multiplikační proces

- jakým způsobem ovlivní dodatečně utracené prostředky agregátní poptávku
- pokud multiplikátor = 1 \Rightarrow dodatečné výdaje = dodatečnému nárůstu HDP
- multiplikátor může dosahovat i jiných hodnot

Spotřeba

- agregátní spotřeba má dvě složky
 - fixní část: *autonomní spotřeba*, která je nezávislá na příjmu
 - variabilní část, která je závislá na příjmu
- *agregátní spotřeba = autonomní spotřeba + spotřeba závislá na příjmu*
- příjem podléhá zdanění
- $C = c_0 + c_1(1 - t)Y$
- c_1 mezní sklon ke spotřebě

Investiční výdaje

- Firma se rozhoduje, co udělat s naakumulovaným ziskem:
 - vyplatit dividendy
 - zvýšit úspory
 - investovat v zahraničí -> zahraniční investice
 - investovat doma -> **investice** jako složka HDP
- Faktory, které toto ovlivňují
 - úroková sazba doma
 - úroková sazba v zahraničí
 - očekávaný zisk
- Předpokládáme, že investice nezávisí na hodnotě aktuálního výstupu

Vládní výdaje

– exogenní

Čisté exporty

– $NX = EX - m * IM$

– m je mezní sklon k importu (změna v importech vyvolaná změnou důchodu)

– export – exogenní

Agregátní poptávka

- $AD = c_0 + C_1(1 - t)Y + I + G + EX - mIM$

- $M = \frac{1}{1 - c_1(1 - t) + m}$

- daně a dovozy multiplikátor snižují

- Příklad:

- $t = 20\%$; $m = 20\%$, $c_1 = 60\%$

- $M = 1,39$ (bez zahrnutí daní a dovozu by byl 2,5)

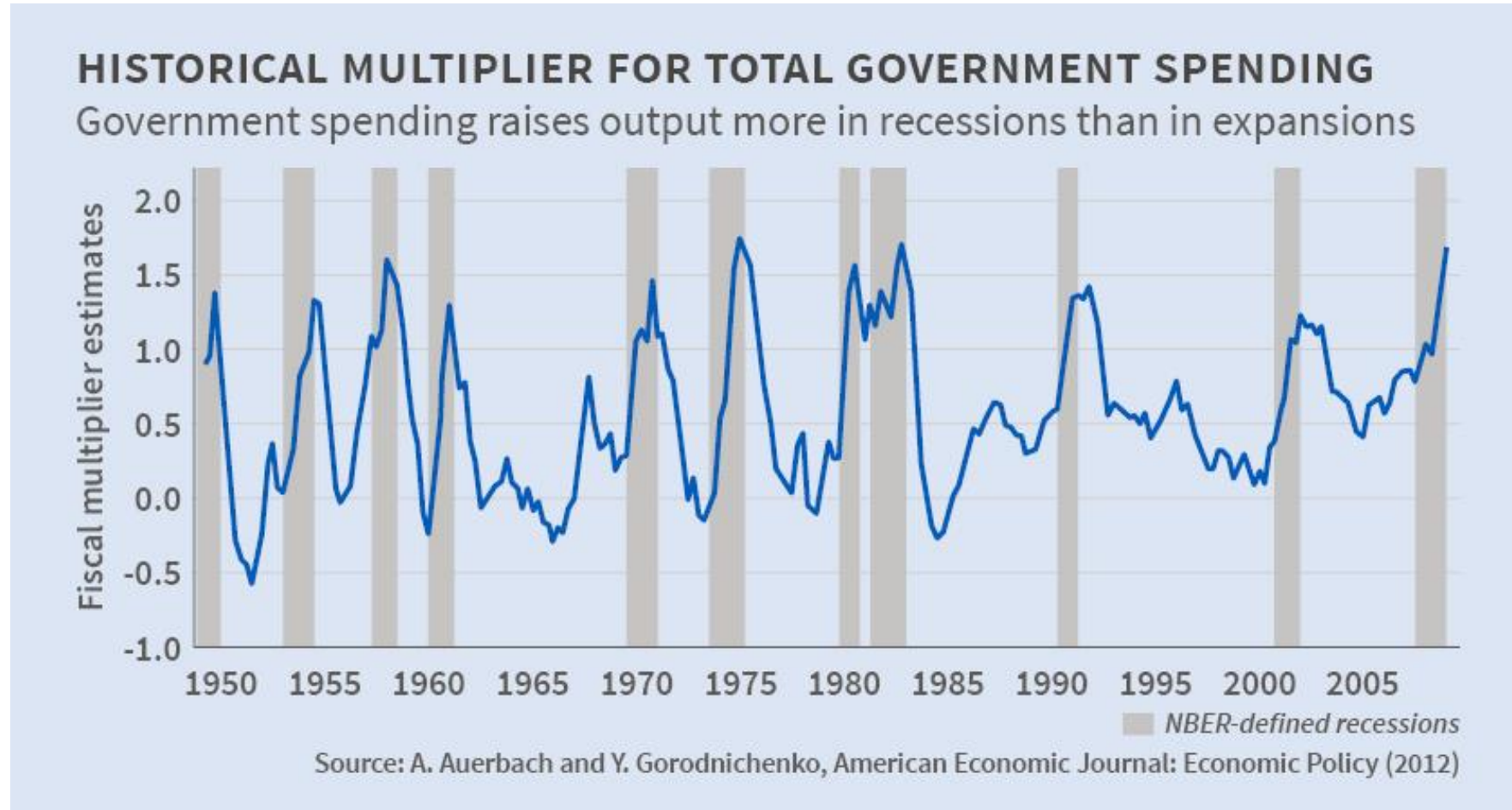
z Makroekonomie 1 známe:

$$M = \frac{1}{1 - MPC}$$

Multiplikační proces

- Multiplikátor má jinou velikost v době boomu, kdy ekonomika funguje na plné kapacitě, a v době recese, kdy jsou v ekonomice nevyužité zdroje
- Důležitý je rovněž cíl fiskálního stimulu: zdroje, které se nevyužívají, aby byly využity
- Velikost multiplikátoru také závisí na očekávání domácností a firem ohledně budoucího vývoje
 - pokud domácnosti očekávají po fiskálním stimulu vyšší daně, budou více šetřit
- Efekt vytěsnění – nárůst úrokové míry způsobí snížení soukromých investic (úroková sazba je ale řízena CB – viz monetární politika)
- Předpokládejme, že vláda zvýší svoje výdaje do infrastruktury; pokud je plná zaměstnanost a plné využití zdrojů, tak to krátkodobě povede pouze ke zvýšení ceny. V delším období to povede k přesunu zaměstnanců a kapitálu do stavebnictví.

Multiplikátor

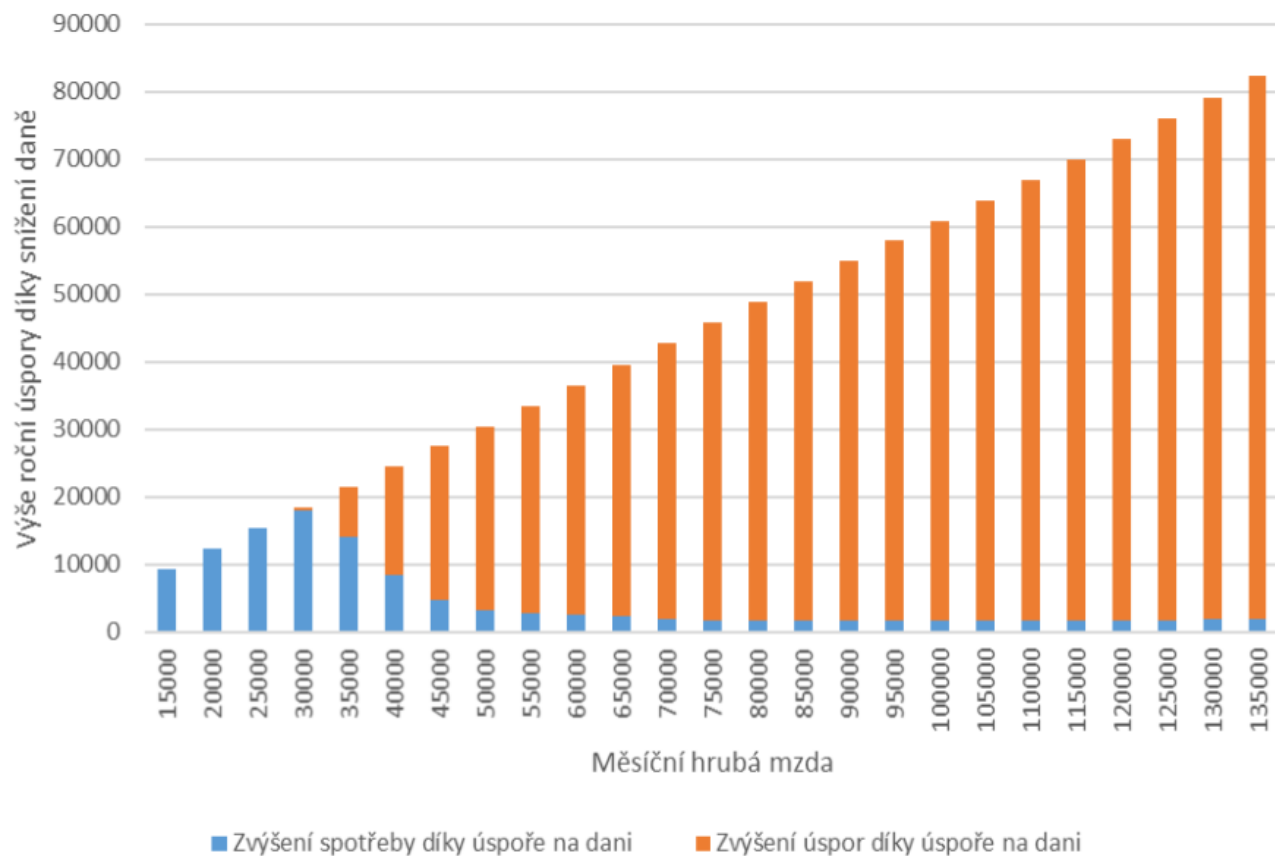

CS: snížení daní v ČR v roce 2021 (založeno na Fischer et al. 2020, Horská 2020)

- snížení DPFO zrušením počítání daně z příjmu ze závislé činnosti ze superhrubé mzdy (z 20,1 % na 15 %) + nárůst slevy na poplatníka z 2 070 na 2 320 Kč/měsíc
- cílem MF ČR bylo podpořit spotřebu domácností
- A. Schillerová: *„Tyto peníze zůstanou více než 4 milionům zaměstnanců na výplatních páskách. Podpoříme tím jejich chuť utrácet, což pomůže znovu roztočit kola české ekonomiky“.*

CS: snížení daní v ČR v roce 2021

Dopad zrušení superhrubé mzdy

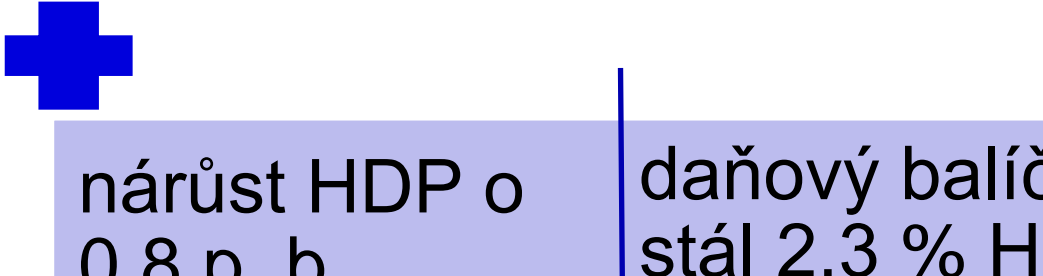

CS: snížení daní v ČR v roce 2021

- dopad na veřejné rozpočty cca 115 mld. Kč
- zvýšení spotřeby o 56 mld. Kč
- multiplikační efekt?

CS: snížení daní v ČR v roce 2021

Multiplikační efekt

- ČR – malá otevřená ekonomika
 - spotřeba z dovozů cca 22 % celkové spotřeby
 - spotřeba domácností se opatřením zvýšila o cca 1,1 % + zvýšil se dovoz o 0,35 %
 - HDP se opatřením zvýšilo o 0,8 %
 - **multiplikátor = 0,34**
-
- nárůst HDP o 0,8 p. b.
- daňový balíček stál 2,3 % HDP

Procyklická politika vlády

- vláda může snížit výdaje nebo zvýšit daně v obavě o udržitelnost veřejných financí
- časová zpoždění

CS: zvýšení DPH v ČR od 1.1.2012

– snížená sazba DPH zvýšena z 10 % na 14 %

– snaha udržet deficit veřejných financí X
procyklická fiskální politika

Č24

AFGHÁNISTÁN KORONAVIRUS DOMÁCÍ SVĚT REGIONY EKONOMIKA KULTURA

Průzkum: Vyšší DPH donutí tři čtvrtiny lidí omezit výdaje

4. 1. 2012

Praha – Kvůli růstu daně z přidané hodnoty by téměř tři čtvrtiny lidí rády omezily své výdaje a případně začaly i spořit. Ovšem více než dvě pětiny současně přiznaly, že jim současná situace více spořit neumožňuje. Jak vyplývá z průzkumu ING Bank, o změně chování neuvažují především mladí lidé.

Č24

AFGHÁNISTÁN KORONAVIRUS DOMÁCÍ SVĚT REGIONY EKONOMIKA KULTURA

Rok 2012: Vyšší DPH, zdanění hazardu i sjednocení rodičovské

AKTUALIZOVÁNO 1. 1. 2012

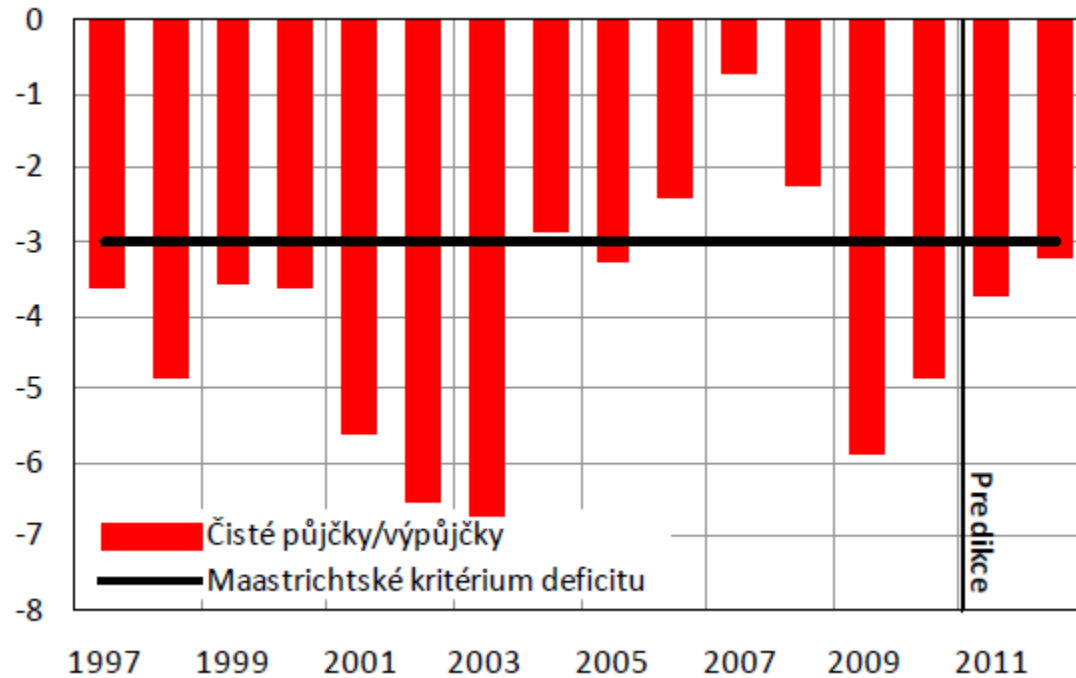
Č24

AFGHÁNISTÁN KORONAVIRUS DOMÁCÍ SVĚT REGIONY EKONOMIKA KULTURA

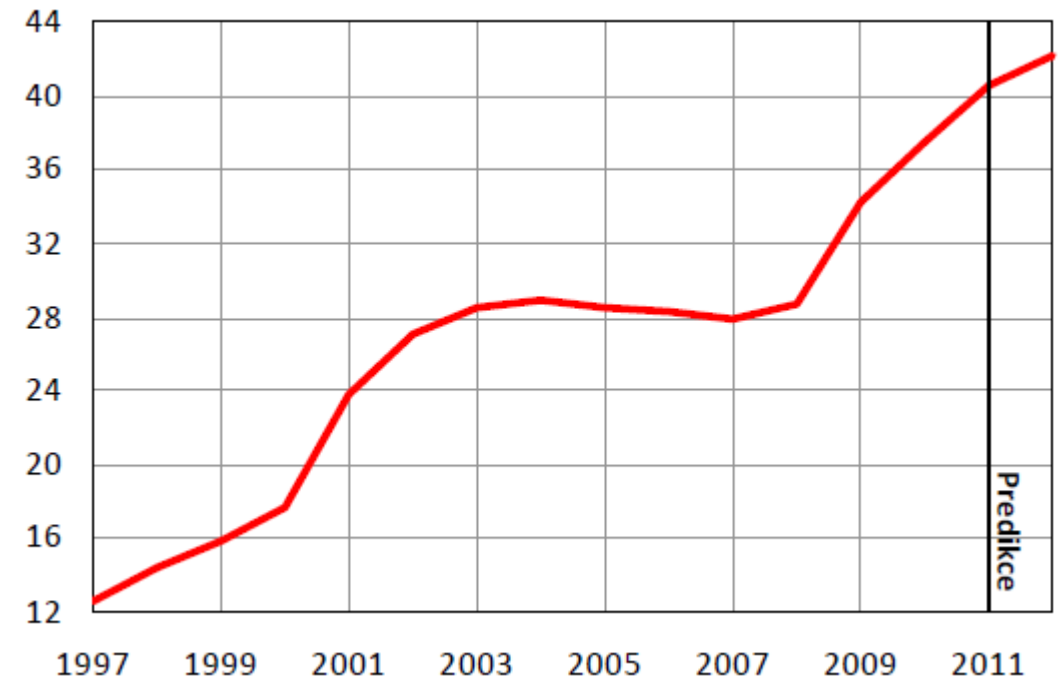
Ekonom OECD: Zvyšováním DPH se Česko ubírá správným směrem

CS: zvýšení DPH v ČR od 1.1.2012 – situace 3Q 2011

– Situace v říjnu 2011

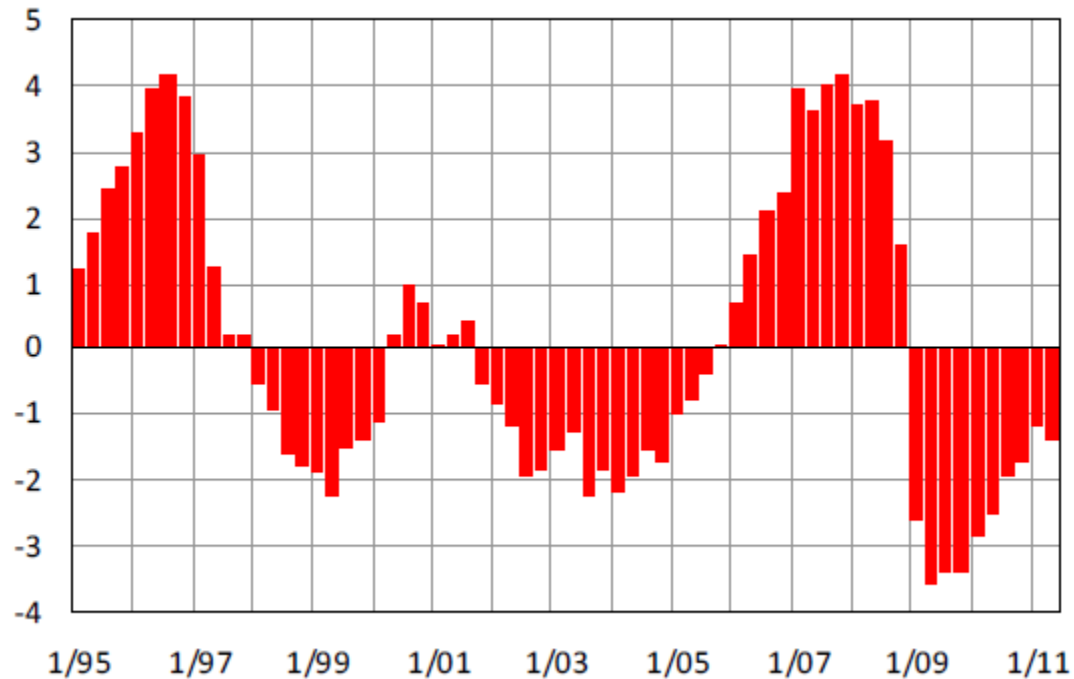
Deficity státního rozpočtu

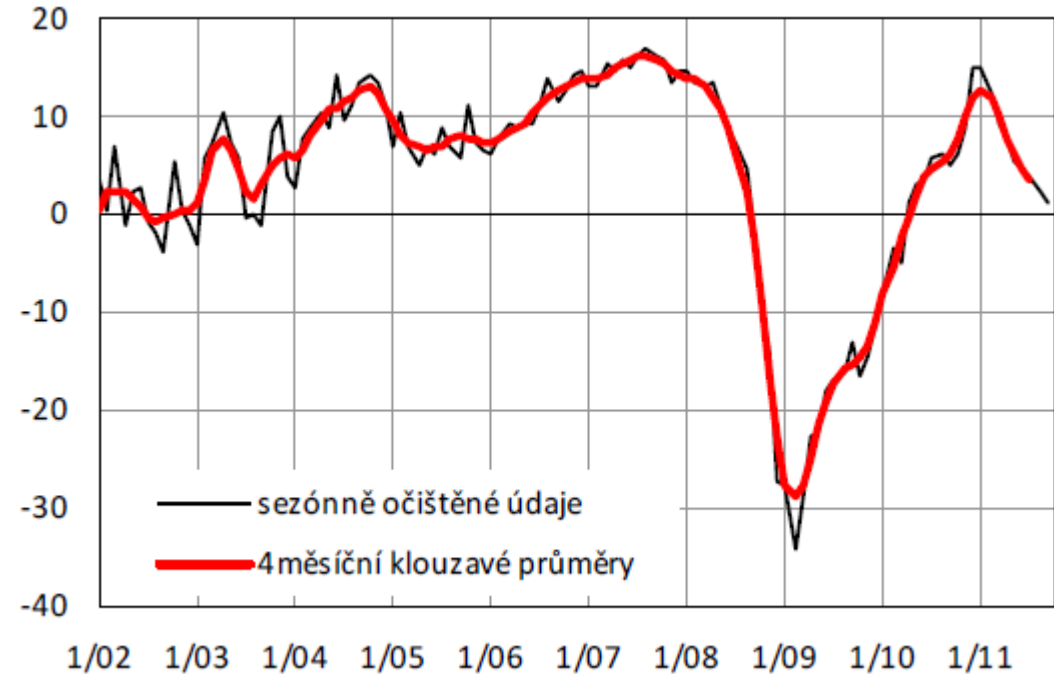
Vývoj zadlužení

CS: zvýšení DPH v ČR od 1.1.2012 – situace 3Q 2011

– Informace dostupné v říjnu 2011

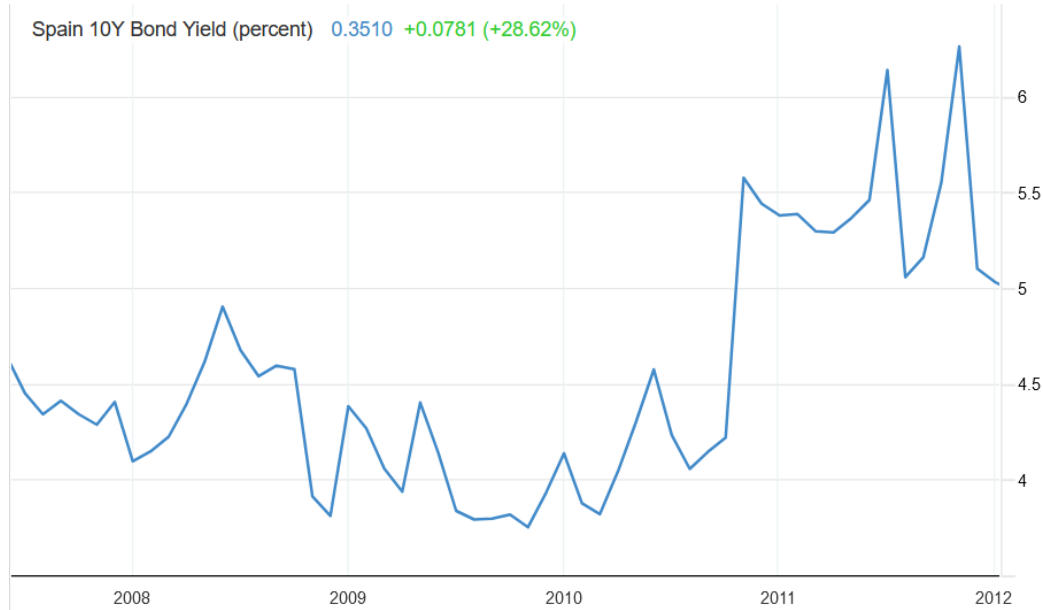

Produkováni mezera

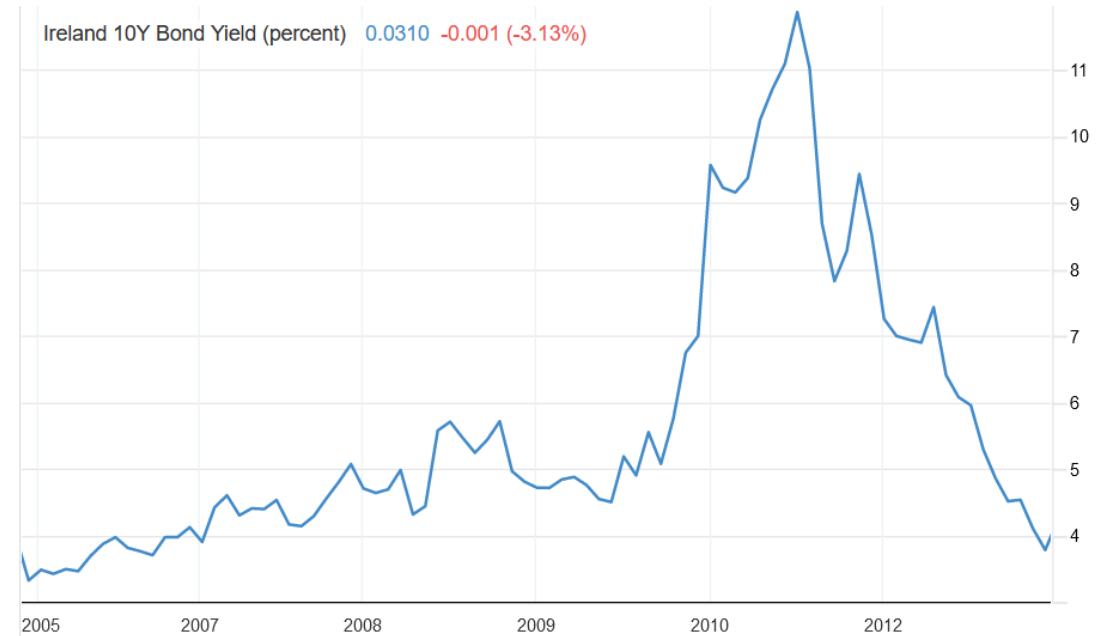

Indikátor důvěry v průmyslu

CS: zvýšení DPH v ČR od 1.1.2012 – situace v Evropě

Výnos španělských 10Y dluhopisů

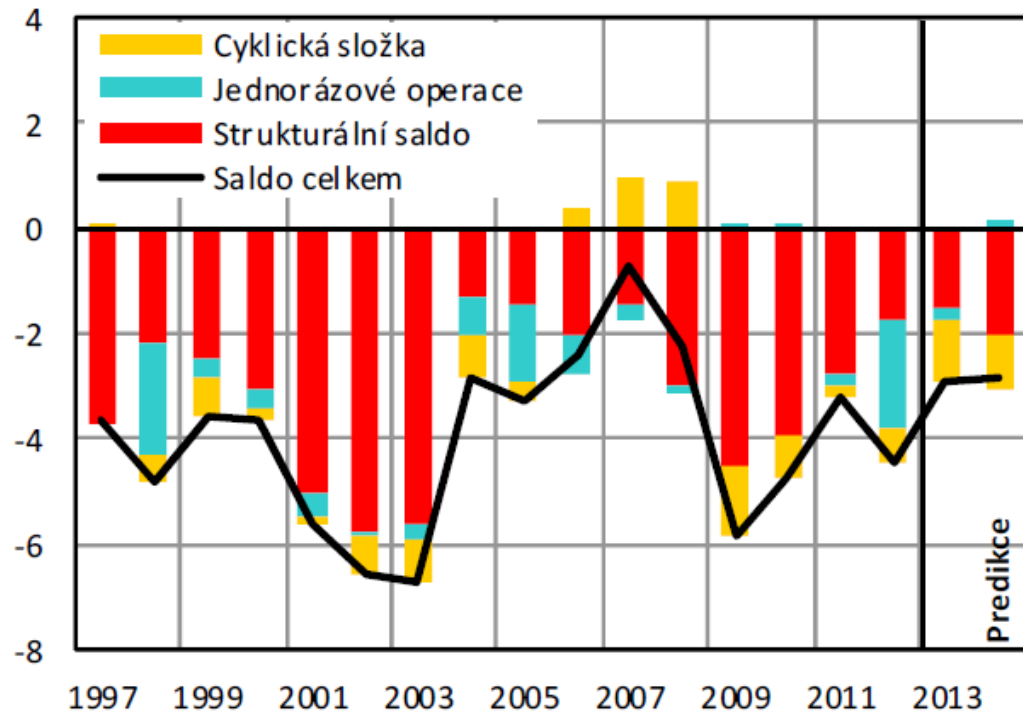

Výnos irských 10Y dluhopisů

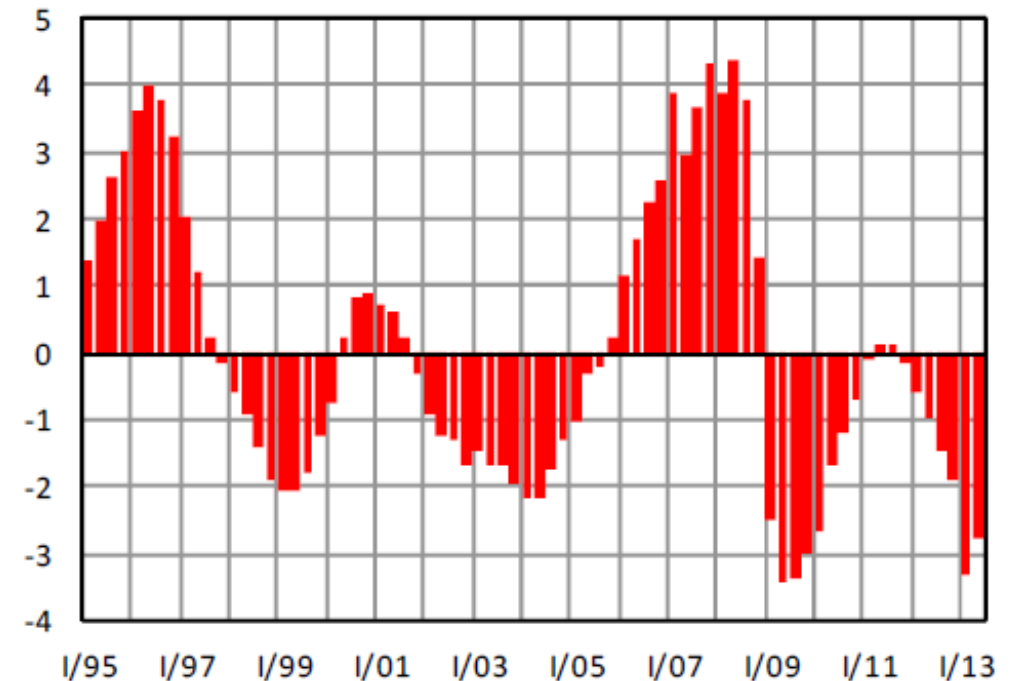
CS: zvýšení DPH v ČR od 1.1.2012 – výsledek

	2008	2009	2010	2011	2012	2011	2012	2011	2012
				Predikce 2Q 2011		Predikce 3Q 2011		Skutečnost	
HDP	2,5	-4,1	2,3	2,5	2,5	2,1	1	1,8	-1
Spotřeba domácností	3,6	-0,2	0,2	0,5	2	-0,6	-0,5	0,5	-2,1
Spotřeba vlády	1,1	2,6	-0,1	-2,4	-2,1	-1,2	-0,5	-2,7	-1,9
Investice	-1,5	-7,9	-3,1	1,9	3,2	2,1	1,4	0,4	-4,5
Čistý export	1,3	-0,6	1	1,9	1,1	1,7	1	1,9	1,7
Inflace	6,3	1	1,5	2,3	3,5	1,9	3,2	1,9	3,3
HDP eurozóny	0,5	-4,2	1,8	1,9	2	1,7	1	1,6	-0,6
10Y úrokové sazby	4,55	4,67	3,71	4,0	4,3	3,7	3,7	3,71	2,8

CS: zvýšení DPH v ČR od 1.1.2012 – výsledek

Deficit státního rozpočtu

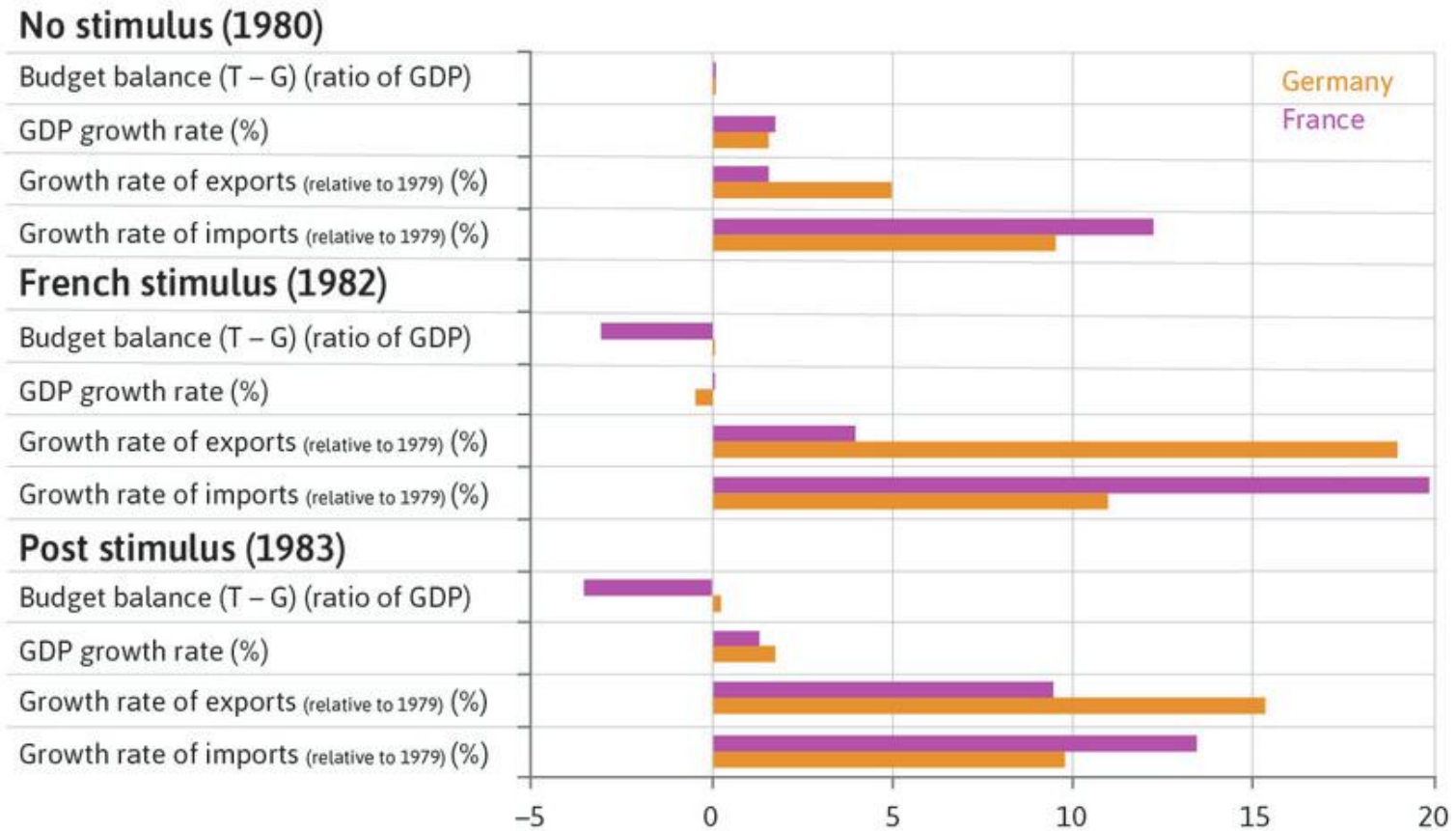

Mezera výstupu

Vliv zahraničí

- zahraničí ekonomiku ovlivňuje skrze zahraniční obchod
- Německo má 31% podíl na vývozu ČR, což vede k 20 % podílu na české agregátní poptávce
- Fiskální expanze Německa tak zvyšuje agregátní poptávku v České republice

CS: fiskální stimul ve Francii

Fiskální politika J. F. Kennedyho

– 1958 – recese

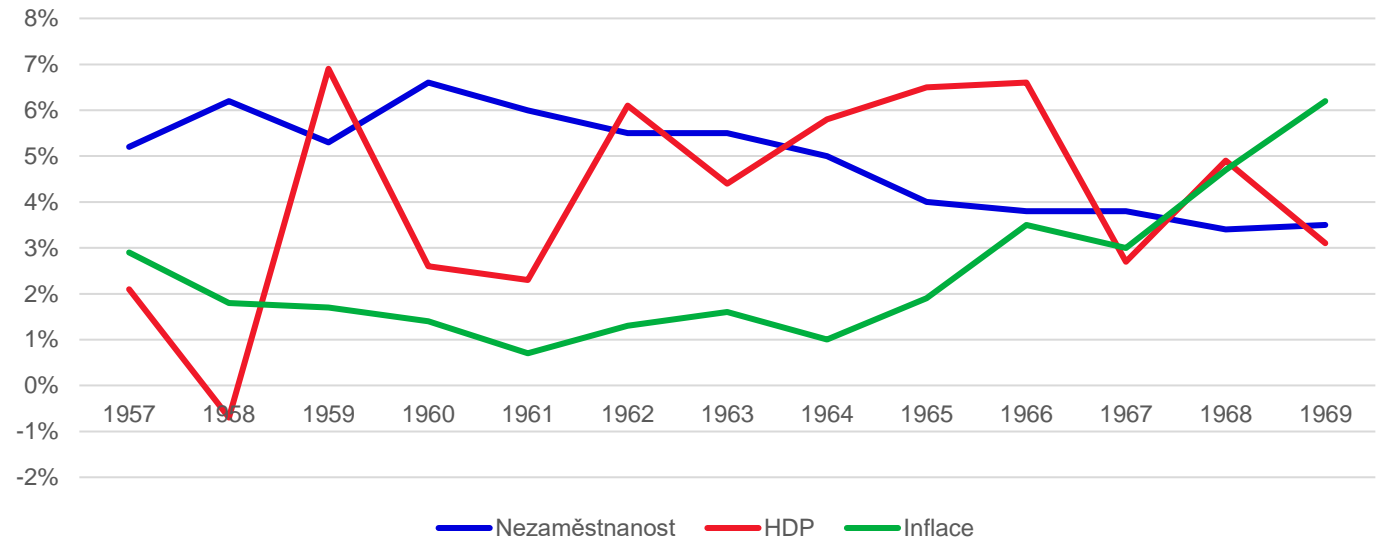
- HDP -0,7 %
- U 6,8 %

– 1960 – zpomalení

- HDP 2,6 %
- U 6,6 %

– Program New Economics

- problém s prosazením v Kongresu
- nástup L. Johnson => snížení daní (osobních o 20 %; podnikových o 10 %)
- HDP i zaměstnanost vzrostly, U se snížila
- daně zůstaly sníženy, vládní výdaje rostly (Vietnam) => inflace

Závěr

- Deficit státního rozpočtu má svou strukturální a cyklickou složku.
- Veřejný dluh je standardní součástí moderní ekonomiky.
- Veřejný dluh je možno financovat různými způsoby, vždy ale vznikají náklady, které musí někdo nést.
- V případě dluhové krize není možné provádět expanzivní fiskální politiku.
- Výhodou vestavěných stabilizátorů je snížení časových zpoždění; nevýhodou omezená použitelnost.
- Multiplikátor snižují daně a otevřenost ekonomiky.

Literatura

- Franc a kol. 2015: Hospodářská politika

MUNI
ECON